

2-1126

1-8
59

ԿՐԹԻՉ, ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐՁ

Printed in Turkey

ԴԻԻՐԻՆ ԵՂԱՆԱԿ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԵԱՆ

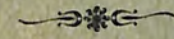
MÉTHODE DIRECTE

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐԳ
Հինգերորդ Տպագրութիւն
ձՈՒԱՅԵԱՆ

Օտար լեզուն պէտք է
ուսուցուի ինքնիրմով
և ինքնգիտից համար.

Ուսումնական Խորհրդոյ թիւ 1152
(1901 Նոյեմբեր 7)
Վաւերագրով վաւերացուած

ՅՕՐԻՆԵՑ
Յ. Ք. ՀԻՆԳԼԵԱՆ

Ա. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1910

for about 1000
at Henry's Mass of 1811
1 year 1912 Carter's
from, Agnes - Mrs. J. H. [unclear]

ԿՐԹԻՉ, ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐՉ

44-8 կպ.

2-59 ԳԻՒՐԻՆ ԵՂԱՆԱԿ

Վ. ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԵԱՆ

MÉTHODE DIRECTE

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՐԻՆԵՑ

Յ. Ք. ՀԻՆԳԼԵԱՆ

Տղան կը սորվի՝ իրերը ճշտփելով.
իւրուան դէմ յանդիման դնենք զայն»

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

1910

2002

12345

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Անկարելի և հետեւաբար անտեղի է արտասանու-
թեան բացարձակ և մանրամասն օրէնքներ հաստատել.
բայց պէտք է տեղեակ ըլլալ աղէկ արտասանութեան
գործածական կանոններէն ամէնէն զլիսաւորներուն: Այս
նպատակաւ հոս կը զետեղեմ հետեւեալ կանոնները՝
որոնք քաղուած են վստահութեան արժանի նորագոյն
հեղինակութիւններէ:

A. — Այս ձայնաւորը բերանը աղէկ բաժնուի հնչելու
է միշտ: Երբեմն բերանին խորէն (*a ouvert grave*),
երբեմն քիչ մը աւելի առջեւի կողմէն (*a ouvert aigu*)
կը հնչուի այս ձայնաւորը: Այս ժամին բացարձակ կա-
նոններ որոշել խիստ դժուարին է, չըսելու համար ան-
կարելի: Մնաց որ այս նրբութիւնը շատ կարեւոր ալ չէ:

ARE, ARRE վերջաւորութիւնները պէտք է երկար
արտասանել:

AI պէտք է հարճ արտասանել futurի և passé dé-
finiի, իսկ երկար՝ conditionnelի և imparfaitի մէջ:

AI ընդհանրապէս ըի պէս կ'արտասանուի faire բա-
յին մէջ՝ s գրին առջև: Նոյնպէս, faisable, faiseur
բառերուն մէջ:— Իսկ bienfaisant, bienfaisance, faisan և
իրմէ ածանցեալ բառերուն մէջ aiն իր ձայնը կը պահէ:
(Այս բառերուն մէջ ai ըի պէս հնչել՝ խնամեալ արտա-
սանութիւն չնկատուիր հիմա):

Ay կը հնչուի այ հետեւեալ և մէկ քանի ուրիշ քիչ
գործածական բառերու մէջ. Mayence, mayonnaise,
cipaye, Lafayette, bayadère.

ՅՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՎԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Ե. ՄԱՏԹԷՈՍՅԱՆ

Թիւ 27, Յիննանըրար եօգուշու, Կ. Պոլիս

2207
39

Abbaye, pays բառերուն մէջ ay կը հնչուի՝ ըստ ոմանց էի և ըստ այլոց էյէ :

AOի մէջ օ տառը երկար կը հնչուի սի առջև կամ բառին վերջը : Saône, Curaçao բառերուն և մէկ քանի ուրիշ յատուկ անուններու մէջ ao կ'արտասանուի երկար օի պէս : Paon, faon, taon, Laon բառերուն մէջ օ տառը չհնչուիր : (Taon բառը ոմանք կը հնչեն որտեղ :)

Août կը հնչուի ու :

E երկար կը հնչուի՝ 1. èի և շատ անգամ ալ èի մէջ . 2. ès, et, ets վերջաւորութեանց և ect վերջաւորած այն բառերուն մէջ ուր ct տառերն անձայն են . 3. րէն առաջ՝ եթէ րէն ետքը բաղաձայն մը կամ անձայն e մը գտնուի, րէ առաջ, և erով վերջաւորած այն բառերուն մէջ ուր րը կը հնչուի :

Et շաղկապին մէջ Էն կարճ կը հնչուի :

Dessus, dessous և ressoif սկսող բառերուն մէջ e կը հնչուի ը : Ressayer, ressuyer, ressusciter բառերուն մէջ Էն բացառաբար կը հնչուի է :

Eterie վերջաւորած բառերուն մէջ առաջին Էն բաւական երկար կը հնչուի սովորաբար :

Vice versa կը հնչուի վիսե վեսա :

Entre quatre yeux ասացուածին մէջ վերջին բառը պէտք է հնչել դիէօ :

Չայնաւորէ մը վերջ գտնուած անձայն Էն այդ ձայնաւորը երկար արտասանել կու տայ :

Ble, bre, cre, tre, vre, ևայլն, պէտք չէ հնչել «պըլ», «պըռ», ևայլն, այլ մեղմ պըլ, պըռ, ևայլն :

Անգղիերէնէ առնուած բառերուն մէջ eaն իր ձայնը կը պահէ : — Bifsteak կը հնչուի պիֆֆէտ : Այս բառը հիմա գրեթէ միշտ biftek կը գրեն :

Obéir բային մէջ Էին ոմանք կը հնչեն էի, ոմանք էէի :

Eô կը հնչուի ô geôle բառին և անոր ածանցներուն մէջ :

Eu կը հնչուի uի պէս gageure, vergeure բառերուն և avoir բային խոնարհման մէջ . (j'eus, ևլն.) :

O. — Oui բառը պէտք է հնչել ոչ լուի, ոչ ուի : Tolstoï ուսու յատուկ անունը կը հնչուի լուլտուի :

Oui, onze (onzième) բառերէն առաջ կը ճատուի և կապակցութիւն չեն ըներ . (սակայն, ընտանեկան ոճի մէջ, ներելի է գրել l'onze du mois, l'onzième livre) : — Կրնայ գրուիլ la ouate կամ l'ouate .

Les on պէտք է հնչել լէ օ : (առանց կապակցութեան), բայց les on ditի մէջ կապակցութիւնը ներելի է :

Ao կը հնչուի օ toast բառին մէջ . (որտեղ) :

Œ կը հնչուի է յունարէնէ եկած բառերուն մէջ . (Œdipe, œsophage, ևլն.) :

Իսկ mœlle, mœlleux, mœllon, poêle, poëlier, poëlon բառերուն մէջ œ կը հնչուի ուսա :

Oi. — Oignon բառը սովորական խօսակցութեան մէջ կը հնչուի օիէօ : — roide կը հնչուի ուսապ կամ ուիպ : (Սովորաբար raide կը գրուի) :

Oo կը հնչուի ու՝ անգղիերէնէ եկած բառերու մէջ . (օր . waterproof), և օ , պելժիական և հոլանտական ծագում ունեցող բառերու մէջ : (օր . Waterloo) . —

Alcool կը հնչուի ալքօօլ կամ ալքու :

Oy կը հնչուի ուսի . — Բայց Savoyard կը հնչուի ուվօիսա :

U. — Arguer բային խոնարհման մէջ un կը հնչուի . — Equitation առաջ էիէիգուասիօն կը հնչուէր . հիմա կ'արտասանուի էիէգուասիօն . — Շատեր aiguiser բայն ալ կը հնչեն էիէիէ (փոխանակ էիէիէի, որ է օրինաւոր հնչումը) :

Հետեւեալ բառերուն մէջ un հնչել կը յանձնա-

րարուի. aiguille և իր ածանցները, équestre, linguiste, obliquité, questeur, questure, quiétisme, quiétude, quintuple, quintupler, ubiquité. — Guise, Guizot, inextinguible բառերուն մէջ սն կրնայ հնչուիլ կամ անձայն մնալ: — Իսկ սն կը յանձնարարուի — հնչել հետեւեալ բառերու մէջ. alguazil, aquarium (օժ), aquatique և (aquaով սկսող բոլոր բառերը), équateur, équation, guano, jaguar, loquacité, quartz, in-quarto (էն), quadragénaire, quadrupède, quadrumane, quadruple, quadrupler, quaker, quartetto, quatuor.

Junin պէտք է հնչուի ժէ-էն, բայց շատեր կ'ըսեն ժո-էն:

Hurrah կը հնչուի հո-ու-ու:

Orgueilleux, s'enorgueillir բառերուն մէջ շատեր կէօ վանկը կը հնչեն կէ:

Y. — Yacht (իստ կամ իօթ), yatagan, yole, yankee (քի), yucca, yole (l'yole ձեւը յանձնարարելի չէ) բառերուն հետ կրճատուած կամ կապակցութիւն ներելի չէ:

AM պէտք է հնչել ա՞ Adam, quidam, dam բառերուն մէջ:

Damner, condamner և ասոնցմէ կազմուած բառերուն մէջ mը անձայն է:

Emme վերջաւորութիւնը կը հնչուի ա՞ femme բառին մէջ:

Indemne, indemniser բառերուն մէջ em կը հնչուի էժ. (էնթոմնէօն արտասանութիւնը հինցած է):

EN կը հնչուի ա՞ 1. Բաղաձայնէ կամ հնչուն հէ առաջ. — 2. ennoblir, ennui և ասոնցմէ կազմուած բառերուն մէջ. — 3. Մէկ քանի յատուկ անուններու վերջը. — 4. ent վերջաւորած ածականներու, գոյականներու և մակբայներու մէջ:

Gramen, gluten, lichen (լի+էն) բառերուն մէջ, բացառաբար, en կը հնչուի պարզապէս էն (ոչ-անգային):

Հետեւեալ և մէկ քանի ուրիշ քիչ գործածական բառերու մէջ en բացառաբար կը հնչուի էչ. agenda, appendice, Benjamin, benjoin (պէչ-է-էչ), benzine, pensum (բէչ-օժ), rhododendrom. — Bien, —էլ, կը կապակցի՞ երբ իր ածականէն, բայէն կամ մակբայէն առաջ գրուած ըլլայ. (bien exact պէէչ շէլլա-դ:) Bien, գոյական, երբեք չկապակցիր:

Solennel, rouennerie բառերուն մէջ en կը հնչուի ա՞:

Hennir, hennissement, nenni, couenne բառերուն մէջ en պէտք է հնչուի ա՞. բայց յաճախ կը հնչուի էն:

Enorgueillir, enamourer, enivrer, enivrement բառերուն enը պէտք է հնչուի աչ, բայց էչ հնչողներ ալ կան:

IM կը հնչուի իժ՝ m տառէն առաջ, բայց immangeable և immanquable բառերուն մէջ էչ հնչողներ ալ կան. — Essaim, faim կը հնչուին է-էչ, ֆէչ:

IN կը հնչուի էչ nէ և hէ զատ ո՞ և է բաղաձայնէ առաջ, և ին՞ hէ, nէ կամ ձայնաւորէ մ'առաջ: Հետեւաբար in-folio կը հնչուի էչֆօլիօ, իսկ in-octavo, ինօտաւօ: — Enghien յատուկ անունը կը հնչուի էչէնչ:

IN վերջաւորած բառերը պէտք չէ կապակցին, բայց շատեր կ'ըսեն divin amour, րիվէ շոմո-ու, divin enfant, րիվէ շոչֆոչ:

OM, ON. — Automne, monsieur կը հնչուին օթօն, ֆօօնէօ: — ONին ոը կը կապակցի միայն այս դերանունան բային հետ. on a, օչ ա:

UM վերջաւորութիւնը կը հնչուի օժ:

B անձայն է aplomb, Colomb, Doubs, plomb, radoub բառերուն մէջ, և չկապակցիր:

Abs, obs, obtով սկսող բառերուն մէջ են քի պէս կը հնչուի. շատ անգամ բառերուն մէջտեղն ալ նոյն հնչումն ունի՞ s կամ t տառերէն առաջ:

C կը հնչուի կ' second բառին և անոր ամանցնե-
րուն մէջ :

Cն անձայն է accroc, almanach*, aspect*, banc,
blanc, broc, caoutchouc*, circonspect (իզականի մէջ
Ըն կը հնչուի), donc (մէկ քանի պարագաներու մէջ
բնի, մասնաւորապէս երբ որեւէն նշանակէ), escroc, es-
tomac*, flanc, franc*, instinct*, (instinctifի մէջ Ըն կը
հնչուի, lacs (կապակցութեան մէջ ւ-ւ), jonc, marc
(ոչ գրամին անունը՝ որ կը հնչուի մտտ և յաճախ կը
գրուի mark), respect*, succinct (ոմանք կը կնչին սի-
սի-սի), suspect* (իզականի մէջ Ըն կը հնչուի) tabac*,
tronc բառերուն մէջ :

Այս բառերը ընդհանրապէս չեն կապակցիր : — Աստ-
ղանիչ կրող բառերը կրնան կապակցիլ, եզակիի մէջ + և
յոգնակիի մէջ շ ձայնով . — Donc սովորաբար կը կա-
պակցի : — Clerc և marc բառերուն մէջ րը կը կապակցի :

District կը հնչուի րի-րի-րի, րի-րի-րի, երբեմն
ալ րի-րի-րի :

Porc հիմա աւելի բնի կը հնչուի քան բնի :

Vaincre և convaincre բայերուն indicatifի և im-
peratifի եզակի դէմքերուն մէջ Ըն անձայն է :

Crescendo բառը կը հնչուի ր-ր-ր-ր-ր կամ ր-ր-ր-ր-ր .
(ոմանք կը հնչին ր-ր-ր-ր-ր) :

Ch կը հնչուի k բաղաձայնէ առաջ և բառի մը
վերջը . — Նոյնպէս հետեւեալ բառերուն մէջ . anacho-
rète, archaïsme, archange, archéologue, archiépisco-
pat, archonté, chaos, chélonien, chiromancie, choeur,
choléra, écho, lichen, Machiavel, malachite, Michel-
Ange (ոչ Michel), orchestre, orchis, orchidée, psycho-
logue, trichine (ր-ր-ր-ր հնչողներ ալ կան), trachéով
սկսող բառերուն մեծ մասը . (բայց ոչ trachée, trachéo-
tomie բառերը) :

Sch կը հնչուի sk schéma (շէմ հնչողներ ալ կան)
և scherzo բառերուն մէջ :

Dն կը հնչուի sud, talmud, Bagdad, cidի և ուրիշ
մէկ քանի յատուկ անուններու վերջը :

Բառի մը վերջը հնչուող մն կը կապակցի : Իսկ
բառերու վերջի անձայն մն t ձայնով կը կապակցի :
Dի կապակցութիւնն ալ, ուրիշ տառերու կապակցու-
թեան պէս, ճաշակի և ականջի խնդիր է : — Quand,
second բառերէն և բայերէ վերջ մն կը կապակցեն :
Nord-est, nord-ouest կը հնչուին ու-ու-ու-ու, ու-ու-ու-ու-
կամ ու-ու-ու-ու, ու-ու-ու-ու .

F. — Neuf (9) բառին րը անձայն է թիւի կամ բա-
ղաձայնի մ'առջեւ : — Heure և an բառերէն առաջ րը
Vի պէս կը հնչուի :

Րը անձայն է œuf, bœuf և nerf բառերուն յոգնա-
կիին մէջ, ինչպէս նաև cerf-volant, chef-d'œuvre, clef,
le cortège du Bœuf gras, nerf (նեւ) de bœufի մէջ :

Gն անձայն է orang, orang-outang, doigt, imbrog-
lio, signet, legs (այս վերջին բառը կը կապակցի շ
ձայնով) բառերուն մէջ :

Joug բառը կը հնչուի յ-ու կամ յ-ու-ի :

Sangը կապակցութեան մէջ սան+ կը հնչուի :

Gn կը հնչուի կն հետեւեալ և ուրիշ քիչ գործա-
ծական բառերու մէջ . diagnostic, inexpugnable*, igné,
magnolia, stagnant*, stagnation, gneiss : — Աստղանիշով
նշանակուած բառերուն gnը ոմանք ՚ն կը հնչին :

Իսկ գրուող հետեւեալ բառերը և անոնցմէ կազ-

մուածներն ամէնէն գործածականներն են հնչուն⁽¹⁾ (aspirée) հով բառերուն մէջ. hâbler, hache, hagar, haie, haillons, haine, haïr, haler, hâle, haleter, halle, halbarde, halte, hamac, hameau, hanche, hangar, hanneton, Hanovre, hanter, happer, harangue, harasser, harceler, hardes, hardi, hareng, hargneux, haricot, haridelle, harnais, harpe, harpon, hasard, hâte, hausse, haut, hâve, le Havre, havresac, héler, hennir, héraut, hérissier, hérisson, hernie, héros (այս բառին ածանցներուն մէջ հը հնչուն չէ). hêtre, heurter, hibou, hic, hideux, hiérarchie, hisser, hoche, honte, hoquet, houille, holà, Hollande, homard, Hongrie, horde, horion, hors, hotte, houblon, houle, houppe, housard, housse, houx, hoyau, huche, huée, huguenot, huit (ուրիշ թիւէ մը վերջ huitին հը հնչուն չէ), humer, huppe, hurler, hussard, hutte, hyacinthe. — Avant-hier բառին մէջ սովորաբար հը իբր անձայն հը նկատուի :

Ըր անձայն է baril, chenil, courtil, fenil, fils, fusil, gentil, gril, outil, persil, pouls, saoul կամ souil, sourcil, un homme comme il faut (ի ֆօ) բառերուն մէջ : — Linceul հը հնչուի լէնէօլ կամ լէնէօյ :

Ըր հը կապակցի էի պէս. gentil enfant, Ժաշտէ Եաշտի, gentilhomme, Ժաշտէեօ :

Հետեւեալ բառերուն մէջ ill հը հնչուի իլ. bacille, capillaire, codicille, distiller, maxillaire, mille, osciller, pupille, pusillanime, titiller, tranquille, vaciller, vaudeville, ville. — Juillet հը հնչուի յիլէյէ կամ յիլէ :

(1) Հնչուն են այն է՝ որ իրմէ կտրի ձայնաւորը ուժով հնչել կուտայ. Բայց յաճախ հնչուն կոչուած հը իրեն յաջորդող ձայնաւորը ուժով հնչել չիտար. le hasard հը հնչուի իբր Թէ հը անձայն ըլլար, առանց ձն ուժով հնչելու :

Քն բառի մը վերջը, անձայն է և չկապակցիր, ի բաց առեալ cep, cap, croup, Gap, hanap, jalap, julap բառերուն մէջ : — Trop և beaucoup, և երբեմն ալ coup (բայց ոչ tout à coup) բառերուն քն հը կապակցի :

Քն անձայն է հետեւեալ և անոնցմէ կազմուած բառերուն մէջ. baptême, compte, dompter, exempt (բայց ոչ exemption), prompt, sept, sculpter, corps (ոչ իրմէ կազմուածներուն մէջ. — Ընդհանրապէս սը հը կապակցի, իսկ ընտանեկան խօսակցութեան մէջ՝ րը) : — Rompre, interrompre, corrompre բայերուն Սահմ. ներկայի և Հրամայականի եզակի երեք դէմքերուն մէջ քն անձայն է, և այն ատեն քէն ետքի բաղաձայնը հը կապակցի (նոյնն իմանալ prompt ածականին համար) :

Չն անձայն է cinq բառին մէջ, երբ այս թուականէն վերջ բաղաձայնով սկսող բառ մը գտնուի : — Coq d'Indeի մէջ coqին զն անձայն է :

Րը Ղ.ի պէս հնչել, ինչպէս կ'ընեն սովորաբար Բարիզցիք, հաճելի չէ, մանաւանդ երբ արուեստակեալ ըլլալը ակներեւ կ'երեւի : Օտարականներն ազէկ կ'ընեն րի այս թանձր հնչումէն (grasseusement) խորշելով :

Er, ers վերջաւորութիւնները եւ հը հնչուին հետեւեալ բառերուն մէջ. amer, cancer, cher, divers, enfer, envers, éther, fier (ածական), frater, hier, hiver, magister, mer, outremer, pater, pervers, placer (գոյական), revers, stathouder, tiers, travers, univers, vers, vers, cuiller.

Հետեւեալ պարագաներուն մէջ միայն րը հը կապակցի. 1. Ածականէ մը վերջ՝ երբ այդ ածականէն վերջ գտնուի իրեն վերաբերեալ ֆուսիանը. — 2. Ա. լծորդութեան բայերէն վերջ : — Er (րը անձայն) վերջաւորած գոյականները երբեք չեն կապակցիր : — Ard

վերջաւորած բառերու մէջ րը կը կապակցի և ոչ ճն. regard humain.

S գիրը շի ձայն կը հանէ Alsace բառին մէջ: — Շատեր Տը շի պէս կը հնչեն նաև disgrâce, subsister, Islande, Israël, ևլն. բառերուն մէջ:

Տը սի ձայն ունի désuétude, dysenterie, vésicatoire (վէշէ-սի-սի-սի ալ կը հնչուի) բառերուն մէջ:

Տը շի ձայն կը հանէ transով սկսող բառերուն մէջ՝ երբ այս մասնիկէն վերջ ձայնաւոր մը գտնուի, ի բաց առեալ transe, transir, transept բառերը:

Տը անձայն է կարգ մը յատուկ անուններու մէջ. Desmoulin, Despréaux, Asnières, Vosges, Jésus-Christ (ժէշէ-քրիստ, բայց Christ քրիստ):

Fashion, fashionable զանազան արտասանութիւններ ունին. ֆշի-սի, ֆ-սի-սի, ֆշի-սի, ֆշըն:

Բառերուն վերջը Տը անձայն է սովորաբար: Բացառաբար, հետեւեալ և մէկ քանի ուրիշ նուազ գործածական բառերու ծայրի Տը կը հնչուի « ձայնով. as, atlas, aloès, albinos, angélu, blocus, burnous, Cérés, cassis, crocus, florès, gratis, ibis, iris, lapis, lis, maïs, myosotis, métis, mérinos, oasis, omnibus, obus, pathos, prospectus, relaps, rhinocéros, rébus, tamaris, typhus, vasistas, virus, vis. Նոյնպէս, սովորաբար, hélas, jadis, fils բառերուն ծայրի Տը: — Mœursի Տը սովորաբար չհնչուիր. sensի համար հակառակն է, ի բաց առեալ sens commun, sens dessus dessous, sens devant derrière բառերուն մէջ, ուր sens սովորաբար կը հնչուի սա: Իսկ bon sensի Տը ոմանք կը հնչեն, ոմանք չեն հնչեր: — Susdit, susmentionné, կը հնչուին սի-սի, սի-սի-սի-սի:

Ostի Տը եզակիի մէջ կը հնչուի, յոգնակիի մէջ չհնչուիր:

Plusի Տը կը հնչուի plus que (սի-սի-սի + սի)ի մէջ. նոյնպէս՝ յաւելման մէջ. (2+3. deux plus trois):

Tousի Տը կը հնչուի՝ երբ այս բառը նշանակէ՝ « Ինչ, ոմանք, ոմանք »:

Ès բառին Տը սովորաբար կը հնչուի. (bachelier ès lettres):

Տը կը կապակցի գրեթէ միշտ, երբ այս տառը յոգնակիի նշան է:

Երբ Տէն առաջ ր կամ e գտնուի, Տը կը կապակցի (ընտանեկան խօսակցութեան մէջ՝ բառը յոգնակի եղած ատեն միայն): — ժամու վրայ խօսուած ատեն սովորաբար կապակցութիւն չեն ընեք. (quatre heures un quart, trois heures et demie):

THը անձայն է isthme, asthme, asthmatique բառերուն մէջ:

Բառերուն ծայրի տն սովորաբար չհնչուիր: Բացառութիւն են՝ aconit, accessit, abrupt, abject, brut, chut!, contact, correct, dot, direct, est (արեւելք), exact, au fait, fat, incorrect, indirect, inexact, infect, intact, intellect, knout, luth, lest, mat, mammouth, net, occiput, ouest, rapt, strict, subit, succinct, transit, toast (սի-սի), tact, ut, vermouthe, vivat, whist (սի-սի), zénith, soit!, raout (սի-սի կամ սի-սի):

But, fortuit, gratuit, sport բառերու ծայրի տն ոմանք կը հնչեն, ոմանք չեն հնչեր:

Sept, huit, vingtին տն անձայն է՝ 1. Երբ այս թիւերը իրենց որոշած բառէն առաջ գտնուին և այդ բառը բաղաձայնով սկսի. (sept mille, sept pommes, huit francs). — 2. Թուական մը ցուցնելու համար գործածուած ատեն (le sept mars. բայց, այս պարագային, սի-սի, սի-սի հնչողներ ալ կան): — Ուրիշ պարագաներու մէջ sept կը հնչուի սի-սի. նոյն իսկ, ո՛ր է պարագայի մէջ ալ, երբ ուղենք որոշ կերպով կամ ուժով հնչել այս բառը, կրնայ հնչուիլ սի-սի:

Quatre-vingt-un քն մինչեւ quatre-vingt-dix-neuf քն tն անձայն է : Իսկ կը հնչուի vingt et un քն մինչեւ vingt-neuf. — t, thով վերջաւորած խել մը յատուկ անուններու tն կը հնչուի. Kant, Elisabeth :

Բառերուն վերջի անձայն tն կը կապակցի սովորաբար (ընտանեկան խօսակցութեան մէջ քիչ անգամ) :

Mort բառին rը կը կապակցի, և ոչ tն : — Fort, ածական, կը կապակցի երբ իր գոյականէն անմիջապէս առաջ գտնուի. un fort encouragement, ֆորտ-էն-քուր-տի-տի-տի-տի-տի : fort, մակբայ, կը կապակցի նոյնպէս. fort étrange, ֆորտ-էր-տր-է-տի-տի : — Et շարկապին tն երբեք չկապակցիր :

Tia, tiaire, tial, tiate, tiel, tien, tience, tieux, tion, ևլն. վանկերուն մէջ tն -ի ձայն ունի, եթէ tէն առաջ s կամ x չգտնուին : — Initier, balbutier, բառերուն և անոնց ածանցներուն մէջ tն « կը հնչուի :

Tien վերջաւորութիւնը կը հնչուի քիէն, բայց մէկ քանի յատուկ անուններու մէջ (Diocletien, Helvétien, Vénitien, ևլն.) կը հնչուի «իէն :

Tie վերջաւորութիւնը երբեմն քի, երբեմն «ի կը հնչուի : — Սի կը հնչուի հետեւեալ և մէկ քանի նուազ գործածական բառերու մէջ. argutie, aristocratie, auto-cratie (և բոլոր cratie վերջաւորած բառերը), calvitie, Béotie, La Boétie, Dalmatie, diplomatie, facétie, Helvétie, impéritie, ineptie, inertie, minutie, prophétie, péripétie, suprématie. — Chrestomathie յաճախ կը հնչուի քուրտ-մատի :

Wն բառերէն ոմանց մէջ (գլխաւորաբար գերմաններէնէ եկած բառերու մէջ) կը հնչուի Վ, իսկ ուրիշ բառերու մէջ (մասնաւորաբար անգլիերէնէ եկած բառերու մէջ) կը հնչուի «. — Clown կը հնչուի վլուն :

Xը անկանոն արտասանութիւն ունի Xérés, Xaintrailles և մէկ քանի ուրիշ յատուկ անուններու մէջ. Իէրէս, Էնքսոֆոն : — Xerxès, Xénophon, Xavier, ևլն. կը հնչուին Կէրէս, Կէնֆօն, Կաւլիէ :

Xը -ի ձայն ունի soixanteի և իր ածանցներուն, ինչպէս նաեւ Auxerre, Auxonne, Bruxelles (ոմանք կը հնչեն Պի-է-տի-է-լ) և մէկ քանի ուրիշ յատուկ անուններու մէջ :

Բացառաբար, քը կը հնչուի հետեւեալ և մէկ քանի ուրիշ նուազ գործածական բառերու ծայրը. borax, Félix, index, larynx, lynx, onyx, pharynx, phénix, sphinx, thorax.

Six և dix թուականներու քը « կը հնչուի եթէ այս թուականները իրենց որոշած բառէն առաջ չգտնուին : Եթէ այդ բառէն անմիջապէս առաջ գտնուին, և այդ բառն ալ սկսի բաղաձայնով կամ հնչուն hով, քը անձայն է :

Dix-huit, dix-neufի մէջ քը լի ձայն ունի : — Dix-sept աւելի քի-է-տը կը հնչուի քան քի-է-տը :

Բառերուն վերջի քը կը կապակցի :

Շը անձայն է բառերուն վերջը. ի բաց առեալ gaz (Կաշ) բառը և մէկ քանի յատուկ անուններ՝ որոց մէջ Շը կը հնչուի «. (Suez) :

Շը սովորաբար կը կապակցի, բայց միավանկներէ վերջ (riz, nez, ևլն.) , ընտանեկան խօսակցութեան մէջ չեն կապակցիր : — Metz, de Retz կը հնչուին Մէս, րը Ռէս :

Կրկին քաշայնները ոմանք զատ զատ կը հնչեն, ոմանք մէկ բաղաձայնի պէս : Չատ զատ հնչելը աւելի ոյժ կուտայ բառին :

Յոգոսի «ն-նի-է-ի շատերուն, մանաւանդ օտար լեզուէ եկած յատուկ անուններու հնչման մասին կանոններ որոշել զժուարին է, գրեթէ անկարելի : Ոմանք մէկ կերպ կը հնչեն, ոմանք ուրիշ կերպ :

Գ Ի Ի Ր Ի Ն Ե Ղ Ա Ն Ա Կ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԶՐՈՒՅԱՏՐՈՒԹԵԱՆ

Majuscules Գլխազգր	Minuscules Քարազգր	Անուն	Չեռազգր	Majuscules Գլխազգր	Minuscules Քարազգր	Անուն	Չեռազգր
A	a, a	ա	Մ. a	N	n, n	նր	Մ. n
B	b, b	պր	Բ. b	O	o, o	օ	Օ. o
C	c, c	գր	Շ. c	P	p, p	բր	Ք. p
D	d, d	ժր	Ծ. d	Q	q, q	գր	Չ. q
E	e, e	է	Ե. e	R	r, r	ռր	Ք. r
F	f, f	ժր	Բ. f	S	s, s	սր	Շ. s
G	g, g	կր	Ե. g	T	t, t	տր	Բ. t
H	h, h	հր	Շ. h	U	u, u	ու	Ո. u
I	i, i	ի	Ի. i	V	v, v	վր	Վ. v
J	j, j	ժր	Ե. j	X	x, x	խ	Ք. x
K	k, k	գր	Ք. k	Y	y, y	ի	Մ. y
L	l, l	լ	Լ. l	Z	z, z	զր	Շ. z
M	m, m	մր	Մ. m				

LEÇON I.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

A E I O U
a e i o u

Դաստիարակը այս տառերը կը գրէ զրատախտակին վրայ՝ նախ բոլոր աշակերտներուն մէկ բերան, յետոյ ամէն մէկ աշակերտի զատ զատ կը լարդացնէ: — Որպէս զի տղար մերենաբար կարդալու չմոռին, տառերուն կարգը փոխելով ալ կը կարդացնէ: — Գրքին մէջէն գտնել կուտայ նոյն տառերը:

Նոյն տառերն ընդօրինակել տալ թէ՛ տպագրութեան տառի ձեւով թէ՛ ձեռագրի:

Այս խորհուրդները կը վերաբերին ընթերցանութեան նմանօրինակ բոլոր վարժութեանց:

b) EXERCICE DE LANGAGE (1)

Տղայք նստած են: Դաստիարակը աշակերտի մը կ'ըսէ *levez-vous*, հասկցնելով թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէ: Աշակերտը ոտքի կ'ելնէ: — *Comment vous appelez-vous?* *Je m'appelle . . .* — *C'est bien, asseyez-vous.* Աշակերտը կը նստի:

Յետոյ կը կանչէ աշակերտ մը՝ որ դաստիարակին ըսածները կը կրկնէ իր ընկերներուն: Յետոյ ուրիշ աշակերտ մը նոյն բանը կ'ընէ, և այսպէս յաջորդաբար: — Դաստիարակը իւրաքանչիւր աշակերտի կ'ըսէ *tu t'appelles . . .*

(1) Ըսենք միանգամ ընդ միշտ թէ այս վարժութիւններն իբր ճիպար միայն կը գնենք: Դաստիարակը կրնայ և սրբորի զայնս պէտպիսել, բազմացնել:

pelles . . . Աշակերտը կը պատասխանէ. *Oui, monsieur.* Յետոյ, աշակերտները փոխն ի փոխ կ'ընեն դաստիարակին ըրածները: — *Վերջապէս, դաստիարակը խօսքը կ'ուզէ մէկ աշակերտի մը՝ ցուցնելով անոր ընկերներուն իւրաքանչիւրը.* *Comment s'appelle-t-il?* — *Il s'appelle . . .* Նոյնը կրկնել տալ բոլոր աշակերտաց:

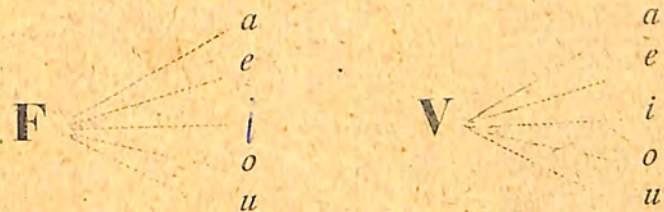
LEÇON II.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

F V—f v

MOTS NORMAUX(1)

Farine	Valise
Fenêtre	Velours
Ficelle	Visage
Foret	Volet
Fusain	Vue

(1) Տիպար բառերուն իմաստը սորվեցնել յայնչաւորիւնան իւրացող ուղարկելու: — Լեզուի սրբոր վարժութիւններ այդ բառերով: — Դասին նիւթը կազմող վանկը միւս վանկերէն անջատ կերպով արտասանել:

① **FA FE FI FO FU**
 fa fe fi fo fu
VA VE VI VO VU
 va ve vi vo vu

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ դասու վարժութեանց կրկնութիւն:

Որոշել և գտնել տալ ծանօթ վանկերը տիպար բառերուն մէջ:

Համրել տալ 1էն մինչև 9, նախ բոլոր աշակերտաց մէկ բերան, յետոյ առանձինն: Համրել տալ գրիչ, մատիտ, գիրք և ուրիշ սովորական առարկաներ: Տիպար բառերն ալ ծառայեցնել այս վարժութեան:

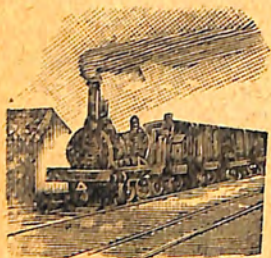
LEÇON III.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

L T—l t

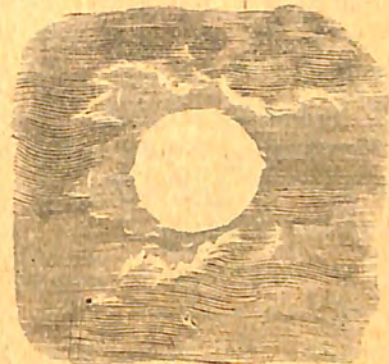
MOTS NORMAUX

Lavabo	Table
Levure	Tenez!
Livre	Tirelire
Locomotive	Tomate
Lune	Tube

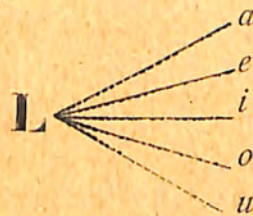

Locomotive

(1) Առանց հեգել տալու կարդացնել այս եւ բոլոր յետագայ վարժութիւնները, կարդացնելէ վերջ հեգել տալ:

Lune

LA LE LI LO LU

la le li lo lu

TA TE TI TO TU

ta te ti to tu

FI VO VA FU VI FE FO VU FA

fi vo va fu vi fe fo vu fa

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ դասու վարժութեանց կրկնութիւն :

1. La table, le banc, la règle, le crayon, la plume, l'encre, l'encrier, le cahier, le livre, le tableau, la craie, l'éponge, le torchon. — Որոշել և գտնել տալ այս բառերուն մէջի ծանօթ վանկերը :

Գաստիարակը իւրաքանչիւր առարկայի անուն կուտայ զայն ցուցնելով և շօշափելով, ինչպէս նաև ցուցնել ու շօշափել տալով : Աշակերտք նախ ամէնքը մէկ, յետոյ զատ զատ կուտան ամէն մէկ առարկայի անունը : — Եթէ բոլոր բառերը միտք չկրնան պահել, մէկ մասը յաջորդ դասին ձգելու է :

Գաստիարակը . — Montrez-moi l'encrier, le tableau, և այլն : — Աշակերտը մատովը կը ցուցնէ նշանակեալ առարկան :

Գաստիարակը . — Comment appelez-vous ceci? E cela? Et cela? և այլն, ամէն մէկ առարկայ ցուցնելով : — Աշակերտը կը պատասխանէ . le crayon, la plume, le livre, une éponge, un torchon.

2. Se lever, s'asseoir, frapper. Fort. Doucement.

Գաստիարակը . — Levez-vous. Asseyez-vous (իւրաքանչիւր տղու զատ զատ, կամ ամէնուն մէկ, քանի մը անգամ) C'est bien. — Cessez.

Գաստիարակը . — X, (աշակերտին անուան տեղ X կը գործածենք) frappez la table avec la règle, frappez la table avec le crayon, avec la plume. Frappez le banc avec le livre, frappez le banc avec le cahier, և այլն . — Նշանակեալ աշակերտը կը կատարէ հրամանը և կ'ըսէ . Je frappe la table avec la règle, avec le crayon, և այլն . Je frappe le banc avec le livre, avec

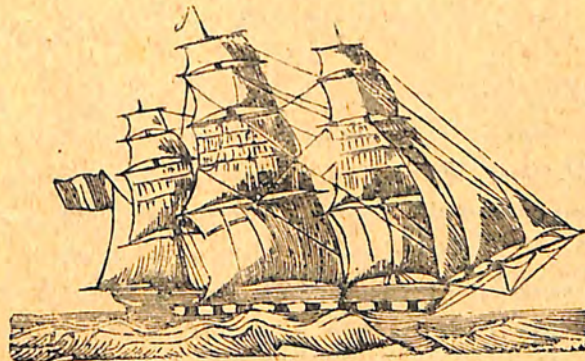
le cahier, և այլն . Je frappe le tableau avec la règle, avec le crayon, և այլն .

Գաստիարակը . — Frappez la table avec la règle . . . fort. Frappez . . . doucement. Աշակերտը ուժով կամ կամաց կը զարնէ սեղանին և կ'ըսէ . Je frappe fort, je frappe doucement. Նոյն վարժութիւններն ընել տալ Գ . դէմքով, յոգնակի Ա . դէմքով, և այլն :

LEÇON IV.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

M N—m n

Navire

MOTS NORMAUX

Maman
Melon
Minet
Modèle
Mulet

Navire
Neveu
Nicolas
Note
Nu

MA ME MI MO MU

ma me mi mo mu

NA NE NI NO NU

na ne ni no nu

LA TE LO TI LU TA LE TO LI

la te lo ti lu ta le to li

VI FU FO VE FA VU FI FE VO

vi fu fo ve fa vu fi fe vo

b) EXERCICE DE LANGAGE

Կրկնութիւն նախորդ վարժութեանց :

Զանազան սովորական առարկաներ (մանաւանդ անոնցմէ՝ որոց ֆրանսերէն անունը գիտեն աշակերտները) խուճր խուճր ցուցնել և ըսել տալ թէ քանի հատ է (մինչեւ 9) : Այսպէս, 4 plumes, 7 crayons, և այլն : Եթէ առարկան չգտնուի (բան մը որ պէտք չէ յաճախադէպ ըլլայ), պատկերը գծել կամ գծել տալ :

Որոշել և գտնել տալ ծանօթ վանկերը տիպար բաներուն մէջ :

Ուսուցիչը թուանշան մը կը գրէ և կը հարցնէ՝ Quel chiffre est-ce? — Աշակերտը. C'est le chiffre 7. — Ուս. Bien! Ecrivez le chiffre 8. — Աշ. J'écris le chiffre 8 :

LEÇON V.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

X Z—x z

XA XI XU XO XE

xa xi xu xo xe

ZA ZI ZE ZU ZO

za zi ze zu zo

MI MU NO NA ME NU NI MA

mi mu no na me nu ni ma

TU LE LI TO LU TA LO TE TI

tu le li to lu ta lo te ti

FA VU VI FE VO FU FI VA FO

fa vu vi fe vo fu fi va fo

b) EXERCICE DE LANGAGE

Կրկնութիւն նախորդ վարժութեանց : — Որոշել և գտնել տալ ծանօթ վանկերը :

1. La porte, la serrure, la clef (+է), le verrou, la fenêtre, l'estrade, la carte, l'horloge, la chaise, le poêle (բռու) :

Գասխարակը . — Montrez la fenêtrę, la chaise, կայն . Comment appelez-vous ceci, cela? կայն . — Աշակերտները . — La porte, la clef, le poêle, կայն :

2. Monter, descendre, sauter. Ouvrir, fermer. Ouvrir, fermer la boîte avec la clef.

Գասխարակը . — Levez-vous. Asseyez-vous. X. asseyez-vous *sur* la chaise, *sur* le banc, կայն . — Montez *sur* l'estrade, descendez *de* l'estrade. Montez *sur* le banc, descendez. Montez *sur* la chaise, sautez à *bas* de la chaise. Այս զանազան գործողութիւններն ըսել տալ թէ գործողութիւնը կատարող աշակերտին թէ միւսներուն, այնպէս որ բային բոլոր դէմքերը գործածուած ըլլան : Սապէս . Ուսուցիչը քանակով կը զարնէ աթուին և կ'ըսէ՝ Je frappe la chaise avec la règle. Աշակերտի մը կը հրամայէ նոյնն ընել՝ X., frappe la chaise avec la règle. — Մինչ աշակերտը գործողութիւնը կը կատարէ, ուսուցիչը կ'ըսէ՝ tu frappes la chaise avec la règle. — X. ի վրայ խօսելով միւս աշակերտներուն կ'ըսէ՝ X. frappe la chaise avec la règle. — Յետոյ, ուսուցիչը և աշակերտը միասին կը կատարեն գործողութիւնը : Ուսուցիչը կ'ըսէ՝ Je frappe la chaise avec la règle; tu frappes la chaise avec la règle; nous frappons ensemble la chaise avec la règle. — Ուսուցիչը կը հրամայէ երկու աշակերտներու նոյնն ընել . A. et B., frappez la chaise avec la règle! — Vous frappez, etc. — Խօսքը միւս աշակերտներուն ուղղելով՝ A. et B. frappent la chaise avec la règle. — Նմանօրինակ վարժութիւններ միւս բայերով և բառերով, անոնց կցելով նախորդներն ալ . Je frappe le poêle avec une clef, կայն . nous frappons la table avec une règle, կայն . tu frappes fort. X. frappe doucement, կայն :

Ouvrez la porte. Fermez la porte. Ouvrez la fenêtrę. — Ouvrez, fermez le poêle, le verrou, կայն : Աշակերտը . — J'ouvre, tu fermes, կայն . la porte, կայն :

LEÇON VI.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

(1) B D—b d

MOTS NORMAUX

Babouche	Dame
Bedeau (belette)	Demi
Biberon	Diadème (diable, dîner)
Bobine	Dodu
Bureau	Duval

BU BO BI BE BA
 bu bo bi be ba

MU LI NA TU FE VU ME TI LU
 mu li na tu fe vu me ti lu
 ZU XO LU TO FE VA ME NA
 zu xo lu to fe va me na

(1) Բաղդաստել տալ b եւ d տառերը, ցոյց տալով անոնց նմանութիւններն ու տարբերութիւնները :

b) EXERCICE DE LANGAGE

Կրկնութիւն նախորդ վարժութեանց: Որոշել և գտնել տալ ծանօթ վանկերը:

1—9 թիւերու վրայ յաւելման վարժութիւններ, թիւին հետ կցելով առարկան. օրինակի համար, 1 plume et 5 plumes font 6 plumes.— Combien font 2 crayons et 7 crayons? — 2 crayons et 7 crayons font 9 crayons, և այլն:

Le jeu de loterie. — 9 կտոր թուղթի կտորներու վրայ նշանակուած են 1—9 թուանշանները, որոց մէջէն մէկ երկու որոշ թուանշաններ կը շահին պզտիկ առարկաներ: Աշակերտ մը քուէթուղթ մը կը քաշէ և կ'ըսէ՝ Le nombre 3 gagne une image, կամ՝ le nombre 7 gagne une plume, և կամ le nombre 9 ne gagne rien.

LEÇON VII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Hibou

P H—p h

MOTS NORMAUX

Papa	Habit
Pelote (petit)	Hibou
Piton	(Himalaya)
Poche	Homard
Pupitre	Humide

(1) PI PO PU PE PA

pi po pu pe pa

HA HU HI HE HO

ha hu hi he ho

BE DA BI DU BO DI DE BA DO

be da bi du bo di de ba do

NE ZA XI LO MU FA VU TI MO

ne za xi lo mu fa vu ti mo

ZU XO LE TO VA MENA XU ZI

zu xo le to va me na xu zi

(1) Բաղդաստել տալ p եւ d տառերը. — Ըսել թէ h գիրը չհնչուիր:

b) EXERCICE DE LANGAGE

Կրկնութիւն նախորդ վարժութեանց: — Գտնել և գրել տալ ծանօթ վանկերը: — Ծանօթ վանկերով բաներ գտնել տալ յիշողութեամբ:

1. La tête, le front, le nez, la bouche, la figure ou le visage, la langue, le menton, le cou, la poitrine, le flanc ou le côté, le dos, le ventre.

Գաւսիարակը. — Montrez *votre* tête, *votre* nez, *votre* menton, ևայն. — X, montrez le front de X, le menton de X. — Comment appelez-vous ceci, cela? (մատով ցոյց տալ ձակատը, բերանը, ևայն): — Բոլոր աշակերտք. le front, la bouche. Աշակերտներէն մէկն իր ընկերներուն դիմացը կենալով կը ցուցնէ իր գլուխը, ձակատը, քիթը, ևայն, ըսելով. Je touche *ma* tête, *mon* front, *mon* nez, ևայն: Յետոյ բոլոր աշակերտք կ'ըսեն. X. touche *sa* tête, *son* front, *son* nez, ևայն: Վերջապէս, փոփոխել այս վարժութիւններն՝ անանկ որ բոլոր դէմքերը գործածուին:

2. Montrer. Mon, ton, son; ma, ta, sa; notre, votre, leur.

Գաւսիարակը. — Levez-vous. Asseyez-vous. Աշակերտ մը. Je me lève, je m'assieds. — Բոլոր աշակերտք. Nous nous levons, nous nous asseyons.

Frappez *votre* front, *votre* poitrine, ևայն. — Je frappe *mon* front, *ma* poitrine; nous frappons *notre* front, *notre* poitrine. — Tu frappes *ton* front, *ta* poitrine, և այսպէս շարունակաբար:

LEÇON VIII.

LECTURE ET ÉCRITURE

R S — r s

Rose

Ruche

MOTS NORMAUX

Rame	Sable
Religion, (rebord, reniflez)	Semelle
Rivière	Sinapisme (sixième)
Rose (robe, robinet)	Sophie (soleil)
Ruche (rue)	Sucre

RA	RE	RI	RO	RU
ra	re	ri	ro	ru
SI	SU	SA	SE	SO
si	su	sa	se	so

PE HI PU HO HA PI PA HE PO
pe hi pu ho ha pi pa he po

BI DA XU ZE MU NO LI TU SO
bi da xu ze mu no li tu so

FE SI LA SE MA NU BO DU BI
fe si la se ma nu bo du bi

b) EXERCICE DE LANGAGE

*Նախորդ վարժութիւնք: — Մանօթ վանկերը գտնել
և գրել սալ: — Մանօթ վանկերով բառեր գտնել սալ
յիշողութեամբ:*

*1 էն 9 թիւերու վրայ բարձման վարժութիւնք.
Օրինակ, 2 ôtés de 4 reste 2. — Թիւերուն հետ առար-
կայի անուններ. Օրինակ, 3 billes ôtées de 7 billes reste
2 crayons. — Գասիարակը. Otez 2 encriers de 5 en-
criers. — Առակերք. 2 encriers ôtés de 5 encriers
reste 3 encriers.*

LEÇON IX.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

J K—j k

MOTS NORMAUX

Jaquette	Kadikeuy
Jeton	Kilo
Joli (Joseph)	Konia
Jujube (juchoir, Jules, jumelle, jupe)	

JE JA JU JI JO
je ja ju ji jo

KO KI KA KE KU
ko ki ka ke ku

RO RISI SA RESU SO RA SE
ro ri si sa re su so ra se

PA HI DO BU RE XI MO LA FI
pa hi do bu re xi mo la fi

FU VE LO TI MA NE ZA BI DE
fu ve lo ti ma ne za bi de

b) EXERCICE DE LANGAGE

Գտնել և գրել տալ ծանօթ վանկերը: — Ծանօթ վանկերով բառեր գտնել տալ յիշողութեամբ:

1. Les cheveux, *un* cheveu; la barbe, les deux oreilles, une oreille; les deux yeux, un œil; les lèvres, la lèvre supérieure, la lèvre inférieure; les dents, les dents de la mâchoire supérieure, les dents de la mâchoire inférieure; une joue, les deux joues; l'épaule, les deux épaules; un bras, les deux bras, le bras droit, le bras gauche; une main, les deux mains, la main droite, la main gauche; un doigt, les cinq doigts de la main droite, les cinq doigts de la main gauche; les ongles.— Mes, tes, ses, nos, vos, leurs.

Դաստիարակը. — Montrez vos deux mains; votre main droite, votre main gauche, *կայն, կայն*. — Comment appelez-vous ceci, cela? *կայն, կայն*:

2. Tirer, pincer, prendre, serrer, caresser, mordre, compter, lever, poser, tous (*դոս*):

Դաստիարակը. — Montrez avec le doigt votre œil droit, votre œil gauche.— Առակերսնեքն՝ Nous montrons avec le doigt notre œil droit, notre œil gauche, *եւն*. (*Չանազան դէմքերով ըսել տալ, ինչպէս միշտ*):

Tirez vos cheveux. — Je tire *mes* cheveux, tu tires *tes* cheveux, X. tire *ses* cheveux, *եւայն*:

Fermez *tous* votre œil droit, votre œil gauche, vos deux yeux. Ouvrez, fermez. Ouvrez, fermez les yeux, la bouche, la main droite, la main gauche, les deux mains, *եւն*. (*Գործողութիւններն ըսել տալ աշակերտաց*):

Pincez votre oreille droite. — X., pincez doucement l'oreille gauche de X. — Je pince doucement l'oreille gauche de X. *եւայն*:

Prenez, serrez le bras droit de X., *եւայն*. — Je prends, je serre, *եւայն*. Caressez avec la main droite la joue gauche de X. — Je caresse, *եւայն*:

Serrez vos lèvres. Montrez vos dents. Mordez votre lèvre inférieure, votre lèvre supérieure. — Comptez les doigts de votre main droite, les doigts de votre main gauche. — Comptez vos ongles. (*Գործողութիւնները միշտ ըսել տալ զանազան դէմքերով*):

Levez les mains *en l'air*. Posez les mains sur la table. — Je lève, tu lèves, *եւն*. Je pose, tu poses, *եւն*:

LEÇON X.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

(¹) C G — c g

MOTS NORMAUX

Cadenas	Gâche (gazeuse)
Ceci	Genou
Citron (ciseaux)	Girofle (giroflée)
Coquille (cochon, cocon, colophane, colimaçon)	Gosier
Cuir (cuisse, cuvette)	

(<i>ի ձայնով</i>)	CA CO CU	(<i>սի ձայնով</i>)	CE CI
	ca co cu		ce ci

(1) Տղայոց ուշադրութիւնը հրաւիրել զխազիր C եւ G տառերուն տարբերութեանը վրայ, որպէս զի այս երկու տառերն իրարու հետ չի շփոթեն, ինչպէս կը պատահի յանաս:

(կի ձայնով) **GA GO GU** | (ժի ձայնով) **GEGI**
 ga go gu | ge gi

JU KA JE KI JO KU KE JA JI
 ju ka je ki jo ku ke ja ji

TU RA SI DO NU MO FE VA LI
 tu ra si do nu mo fe va li

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութիւնք: — Գտնել եւ գրել տալ ծանօթ վանկերը: — Ծանօթ վանկերով բառեր գտնել տալ յիշողութեամբ:

Յաւելման եւ բարձման վրայ զուգորդեալ վարժութիւններ, թիւերուն կցելով առարկաներու անուններ:

LEÇON XI.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

K QU—I Y

MOTS NORMAUX

Quarante

Quenouille (quenotte)

Qui?

Quotient (սիւսկ)

KE KA KO KY KI KU
 ke ka ko ky ki ku

Qu = f

Que Qua Quo Qui

CO CI GE GU CA CE GA CU GO
 co ci ge gu ca ce ga cu go

JE JI GE GI JA GA JU GO GU
 je ji ge gi ja ga ju go gu

TY RI NI MI FI FY BI DI SI
 ty ri ni mi fi fy bi di si

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ դասերու վարժութիւնք: — Գտնել եւ գրել տալ ծանօթ վանկերը: — Ծանօթ վանկերով բառեր գտնել տալ յիշողութեամբ:

1. Le coude, le poignet, le pouce. Les jambes, les genoux; les pieds, les orteils. La jambe droite, la jambe gauche; le pied droit, le pied gauche. — La cuisse, le mollet, le talon. — La peau, les veines, les os.
 Դաստիարակը: Montrez votre coude gauche, vo-

tre genou droit, votre pied gauche, *եւայլն*. — Comment appelez-vous ceci, cela? *եւայլն*:

2. Sortir, rentrer; lâcher; remuer; gratter.

Վասիարակը. X., levez-vous; sortez du banc; venez ici, au milieu de la classe (*Յոյց տալ տեղը եւ կեցնել ընկերներուն դիմացը*). Levez le pied droit, le pied gauche, sautez. — *Խոնարհում*. Je lève le pied droit, tu lèves (*Բ. աշակերտի մ'ալ ընել տալով*) le pied gauche, X. (*Պ. աշակերտի մը ընել տալով*) lève le pied droit, nous levons (*ամէնքը մէկ*), *եւայլն*. — **Վասիարակը**. Retournez à vos places, rentrez dans votre banc. Asseyez-vous.

Posez votre coude droit, vos deux coudes sur la table. — Frappez la table avec votre coude gauche, avec votre poing droit, *եւայլն*. (*Աշակերտներուն ըսել տալ կատարուած գործողութիւնները*):

X., prenez le poignet gauche de X. avec votre main droite. Prenez la main droite de X. Serrez-lui la main. Fort. Lâchez sa main.

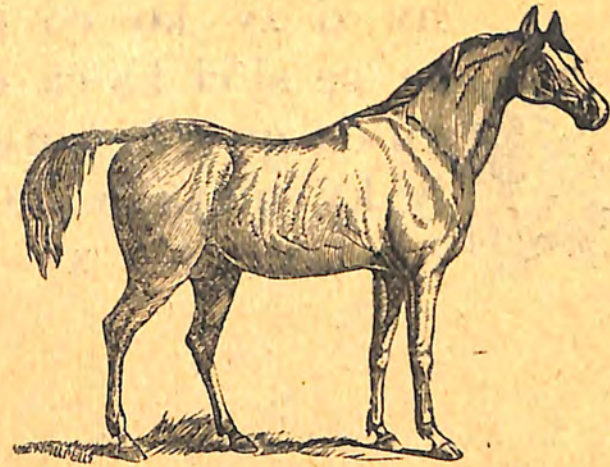
Remuez les doigts. — Grattez, avec vos ongles, votre oreille gauche, votre oreille droite, votre cou. — X., grattez le dos, l'épaule de X. (*Կատարուած բոլոր գործողութիւնները բացատրել տալ*):

LEÇON XII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

ph (*փ ի ձայն*)

ch (*չ ի ձայն*)

Cheval

MOTS NORMAUX

Ph aéton (Phanar, phare)	Ch apeau (chalet, châtaigne, chameau)
Ph ilippe (philosophe)	Che val (chemin, chemise, cheville)
Ph onographe (photographie, phoque)	Ch ien (chignon, Chine, chirurgien)
	Ch ocolat (chose)
	Ch uchoter

ph a ph e ph i ph o ph u
ch a ch e ch i ch o ch u

qui co se qua gi jy cy quo cu ga
ka su ge ji chy que ph y gu gy

Chapeau

hy zi zy ko co quo
 se ce si ci ka ca qua
 ku cu qu u ke que ki
 jy ky qu y go ge gy
 ri ry xi xy

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութիւնք: Գտնել և գրել տալ ծանօթ վանկերը: — Ծանօթ վանկերով բառեր գտնել տալ յիշողութեամբ:

Chien

Համրել տալ 1էն մինչեւ 20, թիւի անուններուն կցելով առարկայի անուններ կամ լաւ եւս առարկաներ համրել տալով: — Հակառակ կողմէն ալ համրել տալ:

LEÇON XIII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

gn (նէ ձայնով)

ill (իյ ձայնով)

MOTS NORMAUX

Ligne
 Châtaigne
 Chignon
 Je gagne

Fille
 Bille

gne gni gna gnu gno
 ille illa illi illo illu
 chi phu cha phe pho
 phi cho chu pha che

fa pha fi phi fo pho fu phu fe phe
 qu y gy ga ja go jo ju hu je ge ji jy

b) EXERCICE DE LANGAGE

Կրկնութիւն նախորդ վարժութեանց: — Գտնել և գրել տալ ծանօթ վանկերը: — Ծանօթ վանկերով բառեր գտնել տալ յիշողութեամբ:

1. Le fez (*) le chapeau, la casquette, le paletot,

(*) Աղջկանց համար պէտք եղած փոփոխութիւններն ընել. ծանօթացնել robe, jarretière, tablier, châle, jupe, jupon, camisole, կալլն, եւ այլ բառերուն վրայ ընել լեզուի վարժութիւններ:

la blouse, les manches de la blouse; le gilet; le pantalon, les jambes du pantalon; une cravate; une poche. Un soulier, des bottines, des pantoufles. Un bouton, une boutonnière, un trou.

Դասիրակը. Montrez ceci, cela, *Լայլն*. — Comment appelez-vous ceci, cela? *Լայլն* :

2. Mettre, ôter, remettre; boutonner, déboutonner, reboutonner. Avoir.

Դասիրակը. Levez-vous. Sortez du banc. Otez vos pantoufles. Montez sur le banc. Descendez. Remettez vos pantoufles. Rentrez dans le banc. Asseyez-vous.

Mettez votre main droite *dans* votre poche. Otez votre main *de* votre poche. Mettez vos deux mains *dans* vos deux poches. Otez vos mains *de* vos poches. Comptez vos poches. — J'ai, *Լայլն*. une, deux, trois poches.

X., boutonnez votre gilet. Déboutonnez votre gilet. (*Աշակերտներն ըսին կատարուած բոլոր գործողութիւններն, այնպէս որ բայերը խոնարհուած ըլլան և բոլոր ստացական ածականները գործածուին*):

LEÇON XIV.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

(1) an (ան) in (ին)

(1) Մանուար հոգածութիւն ռեզային հնչումներուն: — Առանց հեզելու կարգալ:

tan pin chan phan gin gan can
rin han zan fin vin xan quin hin

Մանօր. — Ընթերցանութեան բառերուն և խօսքերուն իմաստը հասկցնել:

Je chante. Je pince. Je gagne. Je me cache. Ma chevelure. Sa manche. Ta pelote. Sa jupe. Sa taille. La figure de Remy. Une bague. Le samedi. Le dimanche. Ma poche. Le matin. Une robe de satin. Une bataille. Une ligne.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութիւնք:

Համրել տալ 1էն մինչեւ 30, նախորդ ուղղութեան համեմատ: Նոյն թիւերով յաւելման և բարձման վարժութիւններ:

Ուսուցիչը ստուարաթղթէ ժամացոյց մը շինել կուտայ աշակերտներուն: Ուս. Il est 1 heure. — Յետոյ, հարցնելով աշակերտներուն՝ Quelle heure est-il? — Ատ. Il est 1 heure. Այսպէս շարունակել մինչեւ 12:

LEÇON XV.

LECTURE ET ÉCRITURE

on (օն) un (էօն) oin (ուէն)

ron dan bon phon chin gnon
illon lun qu'un fon

tin gnan dun phin chon qu'on
moin poin join soin foin coin
loin

Du bonbon. Mon pantalon. Une ronde. Je
demande mon ruban. Lundi. Fanchon lave son
capuchon. Je chante une chanson. Du savon.
Mon talon.

b) EXERCICE DE LANGAGE

1. Un mouchoir; un gant, une paire de gants.
Un porte-monnaie, une canne, un parapluie, un cou-
teau, un canif, une épingle, une aiguille, un étui, un
dé, des ciseaux, du fil.

Դասիարակը. Montrez une aiguille, une épingle,
կայլն. Comment appelez-vous ceci, cela? կայլն. —
J'appelle ceci une épingle. — On appelle cela un dé.
Cela s'appelle un canif, կայլն. — Qu'est-ce que c'est?
— C'est une épingle. — Est-ce une aiguille? — Non,
monsieur, ce n'est pas une aiguille, c'est une épingle.
Նոյն վարժութիւն միւս բառերով:

2. Apporter, reporter, couper, tailler, attacher, pi-
quer, donner, prendre.—Ce, cette, ces.

Դասիարակը. Ouvrez ce porte-monnaie, fermez
ce porte-monnaie (կը ցուցնէ դրամապահակը). Ouvrez,
fermez ce couteau, ce canif. — Ouvrez cet étui: pre-
nez quatre aiguilles et six épingles. Comptez-les. (Միւս
աշակերտաց ալ ըսել տալ կատարուած գործողութիւն-
ները): — C'est bien, refermez l'étui.

X., apportez-moi cette canne. Frappez sur la table
avec la canne. Frappez sur le banc. Reportez cette
canne. — X., mettez le dé à votre doigt; ôtez le dé
de votre doigt. Donnez-moi ces ciseaux; ils sont poin-
tus, prenez garde de vous piquer.

X., coupez ce fil avec vos ciseaux, avec les ci-
seaux de Z.—X., attachez votre châle avec cette épingle;
prenez garde de vous piquer.

X., apportez-moi votre crayon; je le taillerai avec
mon canif. J'ai taillé le crayon de X. (Աշակերտը կը
կրկնեն բոլոր այս գործողութիւններն, այնպէս որ բա-
ժին բոլոր դէմքերը գործածուած ըլլան):

LEÇON XVI.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

e	é	è	ê	}	ò	au	eau = o
ai	ei				է	an	en = աղ
eu = էօ	ou = ու	oi = ուա					
in	ain	ein = էղ					

J'ai sali ma robe de toile; je la laverai de-
main. Lave-toi, peigne-toi chaque matin. Anne
a déchiré son voile noir. Son chapeau a un ruban
rouge. Ote ton manteau. Madeleine a acheté un

beau chapeau. Sara a ôté sa ceinture. J'ai touché la tête de Félicité. Antonin a caché le balai. J'ai joué à un beau jeu. Anatole a gagné un sou. Le pouce de sa main gauche. Sara, ôte ta bague. Un peu de pain. Un couteau rouillé.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութիւնք:

Համրել տալ 1 էն 40, ըստ առաջնոյն:

Qu'est-ce que c'est? — C'est une horloge. — Est-ce une montre? — Non, ce n'est pas une montre, c'est une horloge.

Անշարժ գանգակի (timbre) մը վրայ, կամ քանակով մը ժամերը հնչեցնել. Il sonne 1 heure. — Quelle heure sonne-t-il? — Il sonne 1 heure. — Comment vont (marchent) les grandes horloges? — Les grandes horloges marchent tic, tac, tic, tac, lentement. — Comment vont les petites montres? — Les petites montres vont tiké také, tiké, také, tic, très vite.

LEÇON XVII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

bl cl fl gl pl tl sp st sph

Le tableau noir. Le pantalon bleu de Maurice. Un clou pointu. Un flacon bouché. Du sable mouillé. Clémentine a une robe blanche. Une

plume fine. La boucle de son manteau. Sa chevelure blonde. Jean a sa poche pleine. Une épingle de laiton. Une règle plate. Une table ronde. Paulin a eu une glande au cou. Lubin a pleuré. La cloche de l'école. Maria a replié son fichu. J'ai bâillé. René a reçu une claque. Une boule. Une sphère. Henri, ôte ta main de ta poche. L'ongle de mon pouce.

b) EXERCICE DE LANGAGE

1. Des billes, une boîte, une bague, une montre, une chaîne de montre. — Grand, petit, combien?

Դաստիարակը. Montrez les billes, la bague, *էլն.* — Comment appelez-vous ceci, cela? *ևայն.* — Voici deux boîtes: une grande et une petite. X., ouvrez la grande boîte; mettez-y ces billes en les comptant (*Աշակերտը քարէ գնտակները կը դնէ տուփին մէջ՝ համրելով.*). Fermez la boîte. Combien y a-t-il de billes dans la boîte? — Il y a . . . billes dans la boîte.

X., ouvrez la petite boîte. Mettez-y ces épingles. Vous les compterez. (Je mets les épingles dans la boîte; je les compte. Tu mets, *ևայն.*)

Mettez cette montre dans la poche de votre gilet. (Je mets cette montre dans la poche de mon gilet. Tu mets, *ևայն.* X. met, *ևայն.*)

LEÇON XVIII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

br cr dr fr gr pr tr vr

Une grande règle. Une fenêtre haute. Un livre. Une plume neuve. De l'encre rouge. Une page d'écriture. Alain a tracé une ligne droite au tableau. Le maître. L'élève. Imite le modèle d'écriture que je t'ai tracé. Un pupitre. Une épingle de cravate. Une chaîne de montre. Je mange la croûte de mon pain. André a mangé du pain tendre. J'ai mangé du pain de seigle que j'ai trouvé bon. Valentine a une grande poche. Mon chapeau de feutre mou. Corentin a triché au jeu: son camarade l'a vu. Je blâmerai Corentin.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութիւնք:

Համրել տալ 1 Էն 50, ըստ առաջնոյն:

Ուս. Ce crayon est ici. — Աշակերտ մը իր քովը կանչելով՝ Օù est ce crayon? — Ա. Ce crayon est ici. — Ուս. La carte est là. Օù est la carte? — Ա. La carte est là. — Աշակերտ մը աշխարհացոյցին քով զրկելով. Օù est la carte? — La carte est ici.

LEÇON XIX.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

ab ob il el ur oc af ip ec id ag ut
av is of eb ul

Frédéric a perdu son canif. Une armoire mal-propre. Victor a dormi sur la table. Germain a mangé une tartine. Martin a versé une larme. André se dépêche: il aura terminé sa page à midi. Une grande carte. Gaston calcule vite. Je trace au tableau une circonférence. Claude a coupé un morceau de carton. Tire ce cordon élastique. Le jardin de l'école. Marche. J'ai vu la culbute de Félix. Avance. Halte. Merci. Marthe saute à la corde. Dimanche. Lundi. Mardi. Mercredi. Jeudi. Vendredi. Samedi. La rouille couvre le fer. Un torchon. Prête-moi ton sac de cuir. Je respire par le nez. Ferme la porte. Prête-moi ton cerceau.

b) EXERCICE DE LANGAGE

1. Un anneau, un cadenas, un pinceau; des lunettes, un grattoir, un coupe-papier, un porte-plume, un portefeuille, un portemanteau. Un morceau de bois, une vrille.

Qu'est-ce que ceci, cela? Comment appelez-vous ceci, cela? Est-ce une vrille? Montrez-moi, apportez-moi, donnez-moi, *Լայլն*. ce pinceau, mon coupe-papier, votre porte-plume, *Լայլն*. Veuillez me passer mes lunettes. Merci.

2. Appuyer, tourner, détourner, accrocher, tremper. —Merci. Celui-ci, celui-là; le mien, le tien.

X., prenez ce morceau de bois, faites-y un trou avec la vrille; retirez la vrille.—Je pose la *pointe* de la vrille sur le morceau de bois, j'appuie, je tourne, je fais un trou dans le bois; je retire la vrille.

Voici deux anneaux: *celui-là* est le *vôtre*, *celui-ci* est le *mien*. Je passe *mon* doigt dans *mon* anneau. X., passez, comme moi, *votre* doigt dans *votre* anneau. Qu'a fait X.?— *Բոլոր աշակերտները*. X. a passé *son* doigt dans son anneau.

X., voici un cadenas et sa clef. Mettez la clef dans le trou du cadenas. Faites tourner la clef dans le cadenas; le cadenas est fermé. Détournez la clef: le cadenas est ouvert. Nous allons dire ce qu'a fait X.: "X. a mis la clef dans le cadenas, *Լայլն*":

X., ôtez votre manteau. Allez l'accrocher au porte-manteau.

Z. a un porte-plume; mais il n'a pas de plume. X., donnez-lui une plume. Z., dites merci à X. Z. met la plume de X. dans son porte-plume. Z. trempe sa plume dans l'encre. Z. écrit. Z. fait un *pâté*. Il gratte le *pâté* avec le grattoir.

Չանագան խոնարհմունք, միշտ ամբողջ նախադասութիւններով, կամ դոնէ խնդիրներով: Je trempe ma plume dans l'encre, tu fermes le cadenas, *Լայլն*:

LEÇON XX.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

eur euf our oir eul oul oil
air ail aug aul oif ouc

Bonjour. Bonsoir. Au revoir. Du charbon noir. Une ligne courbe. Le père de Gustave a une moustache noire. Le père se dépêche pour avoir fini son devoir à midi. Justin a un chapeau neuf. Pierre a la figure couverte de sueur. Marc a dormi sur la table. J'ouvre le tiroir de mon bureau. J'ai soif. Un poil de barbe. Sylvain a perdu son mouchoir de poche. Enroule ce ruban autour de ton chapeau. Enlève ce pâté d'encre avec ton grattoir. Un portefeuille. Marche avec ta soeur. Marche seul. Marguerite a couru autour de la cour. Un miroir.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութիւնք:
Համրել տալ 1 էն 60, ըստ առաջնոյն:
Ուսուցիչը թուանշանները կը գրէ հորիզոնական դիրքով և կ'ըսէ՝ Après le nombre 1 vient le nombre 2.
— Quel nombre vient après le nombre 2, 3, 4, etc.?
— Avant le nombre 5 vient le nombre 4. — Quel nombre vient avant le nombre 5?

LEÇON XXI.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Ce que Pierre fait

Pierre *est*⁽¹⁾ sorti de son banc; il *est* venu se mettre en face de ses camarades, pour que tous ⁽²⁾ le voient bien ⁽³⁾. Nous dirons ce qu'il fait:

Pierre ferme son œil ⁽⁴⁾ droit; il ferme son œil gauche; il ferme ses deux yeux ⁽⁵⁾; il ouvre ses yeux ⁽⁶⁾. Il cligne un œil; il cligne ses deux yeux; il ferme ses yeux; il rouvre ses yeux. Il montre ses dents, il grince des dents. Il serre ses lèvres; il mord sa lèvre supérieure, sa lèvre inférieure. Il gonfle ses joues; il plisse son front; il fait une grimace; il est vilain. Il rit, il pleure, il sourit, il est gai; il est triste.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Ներկայ դասէն սկսեալ բուն լեզուի վարժութիւններ չենք դներ ուրոյն: Ընթերցանութեան հատուածները պիտի ծառայեն նաև այդ վարժութեանց: Բայց անգամ մ'ալ կը յիշեցնենք թէ հոս դրուած վարժութիւնները ատողձն են միայն. դաստիարակը զայնս պիտի կենդանացնէ՝ յանհունս փոփոխելով, պէսպիսելով

(1) Այն տուներն որ չպիտի կարդացունին՝ իրայի՛ք գրով գրուած են — կապակցութիւնները նշանով ցոյց տրուած են. — (2) Դու. — (3) Պէտէ. — (4) Էջև. — (5) Տեօ ղեօ. — (6) Սե ղեօ.

զանոնք: Դաստիարակին բոլոր ընելիքներն ու ըսելիքները կարելի չէր զեանգել:

Դաստիարակը կ'ըսէ. X., levez-vous. Sortez de votre banc. Quittez votre banc. Venez ici. Mettez-vous bien *en face de* vos camarades, pour qu'ils voient ce que vous ferez. Vous allez faire tout ce que je vous commanderai. Tous les élèves diront ce que X. fait.

X., fermez votre œil droit *seulement*. — Je ferme mon œil droit *seulement* (նոյնը կրկնել տալ զանազան դէմքերով, ինչպէս միշտ): Rouvrez votre œil droit. Ecartez vos lèvres. Montrez vos dents. Grincez des dents. Fermez la bouche. Serrez vos lèvres *l'une contre l'autre*. Mordez votre lèvre supérieure avec les dents de votre mâchoire inférieure. Faites une grimace. Encore. Une autre. Comme vous êtes laid! Comme vous êtes vilain! Լայլն, Լայլն: Ընթերցանութեան դասին մէջ ընդհանուր կերպով միայն նշանակուած են դաստիարակին ըսելիքները:

Quelle heure est-il? — Il est une heure et demie, 2 heures et demie, 3 heures et demie, . . .

LEÇON XXII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Ce que l'on voit dans la classe

Je suis⁽¹⁾ à l'école, dans la salle de classe. Je regarde autour de moi. Je vois quatre murs, une porte,

(1) Հասկցնել թէ Տ ը կապակցութեան մէջ գ ի ձայն կը հանէ:

trois fenêtres. Au-dessus de ma tête, il y a un plafond; sous mes pieds, il y a un plancher sur lequel je marche. Je vois encore une estrade pour le maître, des tables et des bancs pour les élèves; puis, un tableau noir sur lequel on écrit avec de la craie, des cartes de géographie, une sphère; enfin, une armoire dans laquelle on range des livres, et un poêle (1) dans lequel on fait du feu.

b) EXERCICE DE LANGAGE

X., où êtes-vous? — Je suis à l'école. — Dans la cour de l'école? — Non, monsieur, dans la salle de classe. — Regardez autour de vous et dites-nous ce que vous voyez. D'abord, ceci. (Դաստիարակը կը ցուցնէ պատը). Աշակերտը. — Je vois le mur. (Դաստիարակը կը ցուցնէ երկրորդ, երրորդ, չորրորդ պատ մը). Աշակերտը. Je vois les quatre murs de la salle de classe. — Et cela? — Une porte. — Et cela? — Une fenêtre. — Mais il y a plusieurs fenêtres. — Աշակերտը. Je vois trois, quatre, եռայն. fenêtres. — Bien.

Maintenant, regardez au-dessus de votre tête. — Աշակերտը. Je vois le plafond. — De quelle couleur est-il? — Il est blanc, եռայն. — Et au-dessous de vous, sous vos pieds? — Je vois le plancher. — Et ici? — C'est l'estrade pour le maître. — Et là? — Ce sont les tables-bancs pour les élèves.

Ne voyez-vous pas encore autre chose? — Je vois encore un tableau noir. — Qu'est-ce qu'on fait sur le

(1) Բռնակ:

tableau noir? — On écrit. — Est-ce tout? — Non. (Այս կերպ շարունակել ընթերցանութեան հատուածին մէջ գտնուած միւս բառերուն վրայ եւս: Կարելի եղածին չափ շատ խօսեցնել բարձրաձայն, զատ զատ կամ խմբովին: — Այս վարժութիւններն ընթերցանութենէն առաջ ընել տալ աւելի աղէկ է, որովհետեւ աշակերտք յետոյ հասկնալով և հետեւաբար աւելի հաճոյքով կը կարդան):

Համրել տալ 1 էն 70:

Ուսուցիչը պիտի հարցնէ և պիտի հասկցնէ՝ devant, derrière, à droite, à gauche, dessus, dessous, au milieu բառերը. — Où est le maître? — Où est le tableau noir? le plancher? le plafond? etc.

LEÇON XXIII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Un élève en classe, à sa place

Je suis assis sur un banc. J'appuie mes bras sur la table qui est devant moi. La table est un peu inclinée. C'est sur la table que je pose (1) mon livre, mon cahier, mon ardoise, ma plume, mon crayon (2). Sur la table, il y a aussi de l'encre dans un encrier. Sous la table, il y a une planche sur laquelle je range mes livres et mes cahiers. J'appuie mon dos sur le dossier de la table. Mes pieds reposent sur le plancher.

(1) Բռնակ. (Հասկցնել թէ Տ և ք զի ձայն կը հանէ երկու ձայնաւորներու մէջտեղ): — (2) Գրչորոշի:

b) EXERCICE DE LANGAGE

X., êtes-vous debout ou assis?—Monsieur, je suis assis. — Sur quoi êtes-vous assis? — Je suis assis sur un banc. — Où sont vos bras? Montrez vos bras. — Les voici. — Appuyez-les sur la table qui est devant vous. Bien (Բսել տալ ինչ որ կ'ընէ). — La table est-elle penchée? (Քանակով մը ցոյց տալ թէ սեղանը ի՞նչպէս պիտի ըլլար՝ եթէ հորիզոնական ըլլար). Qu'y a-t-il sur la table? (Այսպէս շարունակել ընթերցանութեան հատուածին միւս մասերուն վրայ եւս):

Համբել տալ 1—80:

Quelle heure est-il? — Il est 6 heures. Il est 6 heures et un quart. — Il est 7 heures et demie. — Quelle heure sonne-t-il?

LEÇON XXIV.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Jean écrit

Jean s'applique à bien⁽¹⁾ écrire: il se tient⁽²⁾ droit, la tête un peu penchée en avant; il n'appuie pas sa poitrine sur la table. Son cahier est un peu incliné à gauche. Il tient⁽²⁾ sa plume entre le pouce, le majeur et l'index. Les deux becs de sa plume sont bien⁽¹⁾ en face du papier. Il regarde attentivement chaque lettre de son modèle et il essaie de bien⁽¹⁾ l'imiter. Son écriture est déjà très lisible. Jean écrira bien.

(1) Պէտք. — (2) Պէտք:

b) EXERCICE DE LANGAGE

Դաստիարակը աշակերտները կարգաւ կը կեցնէ քանի մ'ուրիշ աշակերտներու դիմաց՝ որոնք կը գրեն:

Mes enfants, nous allons regarder X. et dire ce qu'il fait. — Qu'est-ce que X. fait? — Աշակերտ մը (ամէնէն յաջողակը) X. écrit. Բոլոր աշակերտք. X. écrit. — Est-ce qu'il tâche, est-ce qu'il essaie de bien écrire? — Աշակերտ մը. Oui, il s'applique à bien écrire. — Z., au contraire, ne s'applique pas à bien écrire. — (Դաստիարակը կը ցուցնէ աշակերտ մը որ յոռի դիրքով նստած է, փութաջան չէ):

Disons tous ensemble: X. s'applique à bien écrire. — Comment X. se tient-il? — Il se tient droit. — Et s'il se tenait comme cela? (Դաստիարակը կը ծռի կամ կը ծռեցնէ աշակերտ մը). — Il se tiendrait courbé. — Disons tous ensemble: X. ne se tient pas courbé, il se tient droit. — Sa tête est-elle droite sur ses épaules, ou est-elle penchée? (Ցոյց տալ երկու դիրքերը. — Sa tête n'est pas droite, elle est un peu penchée. — En avant ou en arrière? (Ցոյց տալ երկու դիրքերը). En avant. — C'est bien. Allons, disons tous ensemble: X. tient son corps droit; mais il tient sa tête un peu penchée en avant. — Appuie-t-il sa poitrine sur la table? Contre la table? (Դաստիարակը կը ցուցնէ աշակերտ մը որ կուրծքը սեղանին կը թնցուցած է). — Non, il n'appuie pas sa poitrine sur la table. — Z., au contraire, presse sa poitrine contre la table. — Maintenant, voyons le cahier de X. Est-il droit? (Դաստիարակը տեսորակ մը կը դնէ ուղիղ դիրքով աշակերտի մը առջեւ). — Non, il est un peu incliné, penché. — A droite ou à gauche? — A gauche. Disons: Son

cahier est un peu incliné à gauche. (Այսպէս շարունակել ընթերցանութեան հատուածին միւս մասերուն վրայ ալ, մեծ հոգ տանելով որ տղաք լաւ արտասանեն):

Համրել տալ 1—90:

Աշակերտ մը մատովը ինքզինքը ցուցնելով՝ Je suis un élève. — Ուրիշ աշակերտի մը ուղղելով խօսքը. B., tu es aussi un élève. — Ուրիշ աշակերտ մը ցուցնելով և ուսուցչին նայելով. C. aussi est un élève. — B. et moi nous sommes des élèves. — Vous êtes un maître. — B. et C. sont des élèves. — Suis-je un maître? — Oui, M., vous êtes un maître, etc.

LEÇON XXV.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Henri allume une chandelle

Henri a pris la boîte d'allumettes. Il l'a ouverte. Il y a pris une allumette. Il a refermé la boîte. Puis il a frotté sur la boîte le bout de l'allumette. L'allumette s'est enflammée. Il a approché son allumette de la mèche noire de la chandelle. La mèche s'est enflammée. Elle brûle, elle éclaire; le suif fond et coule. Pour éteindre la chandelle, il faut souffler dessus. Je souffle. La chandelle est éteinte.

b) EXERCICE DE LANGAGE

X., venez ici. Montez sur l'estrade. Prenez la boîte d'allumettes. Ouvrez-la. Prenez une allumette. Refermez la boîte. -- Disons ce que X. vient de faire. „X. a pris la boîte d'allumettes; il l'a ouverte; il y a pris une allumette; puis il l'a refermée.“ — Maintenant, frottez ce bout (ցուցնել) sur la boîte. Bien. L'allumette brûle. Approchez votre allumette enflammée de la mèche de la chandelle. La mèche, à son tour, prend feu. Elle a pris feu; elle s'est enflammée. La voilà qui brûle. Elle éclaire. Le suif s'échauffe, il fond, il coule *le long* de la chandelle — Disons maintenant ce qu'a fait X. „Il a frotté sur la boîte, եւայլն. (Տես ընթերցանութեան հատուածը):

Համրել տալ 1—100:

LEÇON XXVI.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Victor lie des baguettes

Victor monte sur l'estrade à la place du maître. Il prend les baguettes. Il compte une, deux, trois, quatre, cinq (1), six, sept, huit, neuf, dix baguettes. Il les

(1) Սե.

prend dans sa main gauche; avec sa main droite il prend une⁽¹⁾ ficelle, il la passe autour des baguettes. Il fait un noeud⁽²⁾. Les baguettes sont liées. Victor a fait une botte de dix baguettes.

Victor délie la botte de baguettes.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Ընթերցանութեան հատուածին վրայ լեզուի վարժութիւններ, նախորդներուն ձևով:

Համրել տալ 100—1000:

Le pantalon de X. est gris. — Quelle couleur a le pantalon de X? Նոյն տեսակ վարժութիւնն blanc (blanche), vert, jaune, rouge, bleu, violet (violette), brun, noir բառերով:

LEÇON XXVII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Paul va faire une addition⁽³⁾ au tableau noir

Paul sort de son banc; il traverse la classe; il se dirige vers le tableau noir; il s'approche du tableau; il est arrivé auprès du tableau. Il lève le bras droit et prend le torchon de sa main droite; il efface ce

(1) Բ... — (2) Նե... — (3) Ա...:

qui est écrit sur le tableau; il remet le torchon à sa place. Il prend la craie, il écrit des chiffres, il pose⁽¹⁾ une addition; il calcule à haute voix: quatre plus⁽²⁾ deux font six⁽³⁾; six plus trois font neuf; neuf plus cinq font quatorze. Il écrit le total quatorze.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդներուն պէս: Հոգ տանիլ որ կատարուած գործողութեանց բոլոր մանրամասնութիւնները՝ իրենց ներկայացած կարգաւ բացատրուին: Այս կերպով, տղաք զննելու, վերլուծելու թանկագին վարժութիւնն ալ կ'ստանան:

Համրել տալ 1000 - 100000:

Ուսուցիչը. Je m'appelle M... — Խօսքը աշակերտի մը ուղղելով՝ tu t'appelles A. — Միւս աշակերտներուն ցուցնելով A.ն: il s'appelle A. հայն:

LEÇON XXVIII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Marcel se fait un verre d'eau sucrée

Marcel a pris la carafe pleine d'eau, puis il a versé de l'eau dans le verre. Il a mis du sucre dans l'eau. Il a remué le sucre avec une cuiller. Il a écrasé⁽⁴⁾ le

(1) Բ... — (2) Բե... — (3) Ա... — (4) Է...:

sucre avec la cuiller. Le sucre est fondu. Il a remué encore. On n'a plus vu de sucre. Il a bu une gorgée, puis une seconde⁽¹⁾, puis une troisième⁽²⁾; enfin il a tout bu. L'eau était sucrée, l'eau était bonne. Le verre est vide.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Marcel va préparer un verre d'eau sucrée; nous dirons ce qu'il fait. — Marcel prend la *carafe* de sa main droite. Il verse de l'eau dans le verre. Il verse doucement. Le verre se remplit. Le verre est plein. Il découvre le *sucrier*, il y prend un morceau de sucre entre le pouce et l'index de sa main droite, il laisse tomber le sucre dans l'eau. Il prend une cuiller, *եւէն*. (Տես ընթերցանութեան հատուածը. — Չմտնալ թէ զանազան դէմքերով սէտք է ըսել սալ միեւնոյն խօսքը, որով թէ՛ աշակերտք զատ զատ ալ կը մասնակցին դասին, թէ բայր խոնարհուած կ'ըլլայ):

De 1 heure jusqu'à 2 heures il y a 1 heure. — De 2 heures jusqu'à 3 heures, il y a 1 heure, etc. — Combien d'heures y a-t-il de 1 heure jusqu'à 2 heures? etc.

Une heure entière a 2 demi-heures.

Une demi-heure a 2 quarts d'heure.

Une heure entière a 4 quarts d'heure.

(1) Սուրճի. — (2) Գործարարի:

LEÇON XXIX.

a) LECTURE EL ÉCRITURE

Je pèle ma pomme

Je prends ce canif de la main droite. Je prends cette pomme de la main gauche. Je pèle la pomme avec ce canif. Je jette la pelure. Je coupe la pomme en quatre morceaux. J'en donne un à Emile, un autre à Paul, un autre encore à Henri; je garde le quatrième pour moi. Je mords dans mon morceau avec mes dents; je mâche, puis j'avale. J'ai mangé tout mon morceau. Emile, Paul et Henri ont aussi mangé leur morceau. La pomme était bonne. J'essuie le canif, je le referme, je le remets à sa place.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդներուն ձևով:

Բաղմազատիութեան ազիւսակը սորվեցնել մաս առ մաս:

Ուսուցիչը, աշակերտ մը քովը կանչելով. Qu'est-ce qu'il y a ici? — Այ. Ici il y a un crayon. — Et là? Là aussi il y a un crayon. — Ce crayon-ci est rouge; ce crayon-là est bleu. — Quelle couleur a ce crayon-ci? ce crayon-là?

LEÇON XXX.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

La montre

Sur le cadran de la montre, je vois deux⁽¹⁾ aiguilles⁽²⁾: l'une est plus grande; l'autre est plus petite. La grande va plus vite que la petite. La grande fait le tour du cadran pendant que la petite s'avance d'une heure à l'heure suivante. La petite aiguille marque les heures; la grande marque les minutes. Quinze minutes font un quart d'heure; trente minutes font une demi-heure; quarante-cinq minutes font trois quarts d'heure et soixante⁽³⁾ minutes font une heure.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդներուն ձեւով:

Երբ բազմապատկութեան աղիւսակն աղէկ մը սովորին աղաք, չորս գործողութեանց վրայ ամենապարզ վարժութիւններ և խնդիրներ:

Quelle-heure est-il maintenant? — Est-ce le jour? Est-ce la nuit? Est-ce midi? Est-ce le soir? — Bonjour, bonsoir, bonne nuit.

(1) Կապակցութիւնները չենք նշանակեր այլևս. — (2) Էլէ-էլ: — (3) Լիւսնայի:

LEÇON XXXI.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Félix ouvre la porte à Jean

Jean frappe à la porte. La porte est fermée. Jean ne peut pas entrer. "Félix, allez ouvrir la porte à Jean". Félix quitte son banc; il se dirige vers la porte; le voilà arrivé à la porte. Il lève le bras, il saisit la clef⁽¹⁾ entre ses doigts⁽²⁾; la clef tourne dans la serrure. Le pêne glisse et rentre dans la serrure. Félix tire la porte. La porte s'ouvre. La porte est ouverte. Jean peut entrer. Jean entre dans la classe. Jean est entré. Félix referme la porte. Il revient à sa place.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութեանց ձեւով: Աւելորդ է ըսել թէ՛ ինչպէս որ միւս վարժութեանց համար կարեւոր առարկաներն առաջուց պատրաստուած պէտք է ըլլան, նոյնպէս ալ, այս դասին լեզուի վարժութեանց համար դաստիարակը նախապէս տղայ մը դասարանէն դուրս զրկած, դուռը բանալիով գոցել տուած պիտի ըլլայ:

Ուսուցիչը, իր մատիտը ցուցնելով՝ C'est mon crayon. յետոյ շատ մատիտներ ցուցնելով՝ ce sont mes

(1) Քլէ. — (2) Տարբ.

crayons. — Աշակերտի մը մատիտը, մատիտները առնելով՝ c'est ton crayon, ce sont tes crayons. — Այս օրինակներուն համեմատ, գործածել տալ mon, ton, son; ma, ta, sa; mes, tes, ses; notre, votre, leur; nos, vos, leurs բառերը :

LEÇON XXXII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

Un élève débouche la bouteille, se verse un verre d'eau et le boit

Je prends la bouteille de la main gauche et le tire-bouchon de la main droite. J'enfonce la pointe du tire-bouchon dans le bouchon; je fais tourner le tire-bouchon. Le tire-bouchon pénètre dans le bouchon; il le perce. Je serre fortement la bouteille entre mes genoux. Je tire. Le bouchon sort doucement du goulot de la bouteille. Il est sorti. La bouteille est débouchée.

Je verse doucement de l'eau dans le verre qui est vide. D'abord le fond du verre se couvre d'eau; puis le verre se remplit. Il est à moitié plein: il est plein jusqu'au bord.

J'ai soif. Je prends le verre sur la table. Je le porte à ma bouche. Le bord du verre touche mes lèvres. Je bois une gorgée, puis une seconde, puis une autre encore; enfin, je bois tout le verre. L'eau était fraîche. Je n'ai plus soif.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Նախորդ վարժութեանց ձևով .

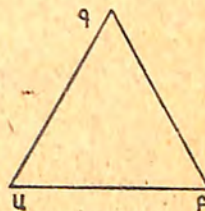
Cette ligne est droite.

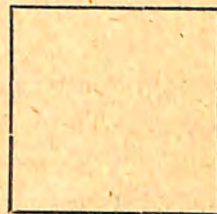
Cette ligne est courbe.

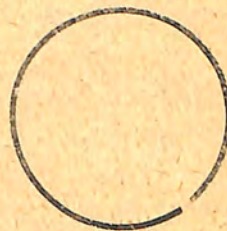
Cette figure a trois angles: elle est triangulaire.

Cette figure a 4 angles: elle est carrée.

Cette figure est ronde.

Cette ligne est-elle droite ou courbe? — Cette figure est-elle ronde? — Combien ce livre a-t-il d'angles? — Quels objets dans la classe sont-ils droits? etc.

LEÇON XXXIII.

a) LECTURE ET ÉCRITURE

La leçon de lecture

Mes enfants, prenez vos livres. Ouvrez le livre à la page 35. Commencez à lire. Lisez doucement. Lisez moins vite. Lisez plus vite. Lisez bien. Recommencez. Continuez. Lisez à haute voix. Arrêtez-vous à la fin de la phrase. C'est bien: assez. A vous maintenant, mon enfant. Vous avez bien lu: je suis content de vous. Avez-vous compris? Non, vous n'avez pas compris. — Si, Monsieur,⁽¹⁾ j'ai bien compris. J'ai compris toute la phrase, excepté un seul mot. — Lisez à votre tour, mon jeune ami. Vous ne

(1) Մէտքովս .

suivez pas. Pourquoi ne suivez-vous pas? Votre camarade s'est arrêté à la ligne 9. Suivez, mes enfants, avec le doigt⁽¹⁾. Levez-vous; vous lirez debout et vous tiendrez votre livre à la main. La leçon est finie: fermez vos livres et rangez-les.

b) EXERCICE DE LANGAGE

Ուսուցիչը աշակերտներուն ծանօթ առարկաներունի պատրաստ դասարանին մէջ. կը հարցնէ՝ Qu'est-ce que c'est? Est-ce du bois? (de la pierre, de la brique, du plâtre, du verre, de l'os⁽²⁾, de l'ivoire, du papier, du carton, du caoutchouc⁽³⁾, de la paille? etc.) Oui, ... — Non, ...

Ուսուցիչը. La table est en bois. — En quoi est la table? — Այ. La fable est en bois. — Նոյն տեսակ վարժութիւն միւս նիւթերով շինուած առարկաներու վրայ: Նոյն վարժութիւններ ce, cette, ces, mon, ton, son, եայլն բառերով:

Ուսուցիչը գրասեղանները կը ցուցնէ ըսելով՝ C'est la première table, c'est la seconde table. — Նոյնպէս՝ C'est le premier doigt, etc.

(1) Տ... — (2) Օ... — (3) Բ...-ը...

LEÇON XXXIV.

La leçon d'écriture

Prenez vos ardoises pour écrire. Prenez vos crayons d'ardoise. Taillez vos crayons. Votre crayon n'est pas bien taillé; donnez-le-moi, je vous le taillerai. Écrivez doucement. Commencez à écrire. N'écrivez pas vite. Suivez votre modèle. Tenez bien le crayon. Allez écrire au tableau. Prenez un morceau de craie. Écrivez droit. Appuyez un peu sur la craie. Allez vous asseoir. Retournez à votre place. Prenez vos cahiers et vos plumes. Vous avez cassé votre plume, parce que vous avez l'habitude de trop appuyer dessus. Voici une plume neuve. — Merci, Monsieur, je vais prendre l'habitude de ne plus appuyer sur ma plume.

EXERCICE DE LANGAGE

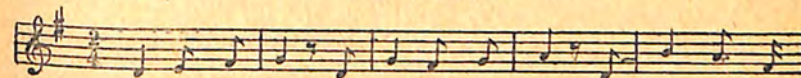
Նախորդ վարժութեանց ձեռով:

Combien de jours a une semaine? Comment s'appellent les sept jours de la semaine? Comment s'appelle le premier jour de la semaine? etc.

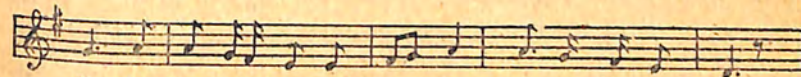
Աշակերտ մը դասարանէն դուրս կ'ելնէ կամ դասարանին մէկ անկիւնը կ'երթայ. իր ընկերները կը պահեն առարկայ մը՝ դոր պիտի գուշակէ: Իր ընկերներուն քով գալով կը հարցնէ՝ Cet objet est-il grand ou petit? Quelle couleur a-t-il? Quelle forme a-t-il? En quoi est il? Աւելորդ է ըսել թէ ծանօթ առարկայ մը պէտք է ըլլայ պահուածը:

RECITATION ET CHANT

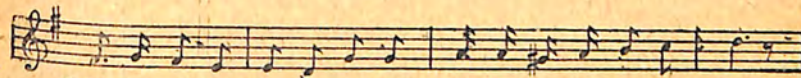
LES JOURS.

Bonjour, Lun - di, Comment va Mar - di? Très bien, Mer - cre-

di, Je viens de la part de Jeu - di Dire à Ven - dre - di,

Qu'il s'ap-prê-te Sa-me-di, Pour al - ler à la mess' Di - manch';

Qu'il s'ap-prê-te Sa-me-di, Pour al - ler à la mess' Di - manch'.

LEÇON XXXV.

La leçon de calcul

Comptez⁽¹⁾ de un à vingt. Commencez, vous, mon ami. Allez doucement. Ne comptez pas vite. Comptez tous ensemble. Arrêtez-vous. Cessez. Recommencez tout seul. Vous mettrez un nom⁽²⁾ après chaque nom de nombre. — Bien, Monsieur: un homme, deux enfants, trois femmes⁽³⁾, quatre filles, cinq élèves, six⁽⁴⁾ écoles,

(1) Քօշտէ. — (2) Նօյ. — (3) Տփ. — (4) Սէլ.

sept⁽¹⁾ maisons, huit⁽²⁾ chambres, neuf⁽³⁾ portes, dix⁽⁴⁾ fenêtres, onze moutons, douze vaches, treize chèvres, quatorze bouteilles, quinze chapeaux, seize livres, dix-sept plumes, dix-huit⁽⁵⁾ cahiers, dix-neuf⁽⁶⁾ crayons et vingt encriers. — C'est bien : je suis content de vous. A vous, mon enfant. Allez au tableau noir ; écrivez 8 et 9 ; additionnez-les. — Bien, Monsieur ; je dirai : 8 et 9 font 17. Total : 17. — Assez ; cela suffit. Vous pouvez aller à votre place.

EXERCICE DE LANGAGE

Quel jour est-ce aujourd'hui? — C'est aujourd'hui lundi. — Quel jour sera-ce demain? — Demain ce sera mardi. — Quel jour sera-ce après-demain? — Après-demain ce sera mercredi. — Quel jour était-ce hier? — Hier c'était dimanche. — Quel jour était-ce avant-hier? — Avant-hier c'était samedi.

LEÇON XXXVI.

La leçon de calcul

Bonjour, Monsieur. Salut, mon ami. Je vous souhaite le bonjour. Bonsoir, Monsieur. Adieu. Au revoir Je suis bien aise de vous voir. Comment allez-vous?

(1) Սէ. — (2) Ի-ի — (3) Նիւ. — (4) Տէ. — (5) Տէ-ւ-ի-ի. — (6) Տէ-ւ-ի-ի.

Comment vous portez-vous? Comment va monsieur votre père? Je me porte à ravir, je vous remercie. Je vais très bien. Je suis un peu indisposé. Comment se porte votre famille? Assez bien, merci. J'en suis bien aise. Veuillez faire mes compliments aux vôtres. Je n'y manquerai pas.

<i>Ուսուցիչը կ'առնէ գիրք մը.</i>	Je prends un livre.
<i>Յետոյ աշակերտի մը կը հրամայէ.</i>	A., prends un livre!
<i>Մինչդեռ A. գիրքը կ'առնէ՝</i>	A., tu prends un livre.
<i>Խօսքը միւս աշակերտներուն ուղղելով՝</i>	Il prend un livre.
<i>Ուսուցիչը A. աշակերտին հետ գիրք մը կ'առնէ՝</i>	Je prends un livre; A., tu prends un livre. Moi et toi, nous prenons un livre.
<i>B. և C. աշակերտներուն ուղղելով խօսքը՝</i>	B. et C., prenez un livre!
<i>Մինչդեռ գիրք մը կ'առնեն՝</i>	B. et C., vous prenez un livre.
<i>Խօսքը միւսներուն ուղղելով՝</i>	B. et C. (ils) prennent un livre.

LEÇON XXXVII.

La leçon de langage

Venez ici, mon ami ; quel est cet objet que j'ai posé sur la table? — Monsieur, c'est une maison. — Comment est cette maison? — Elle est petite. — Est-elle jolie? — Oui, Monsieur, elle est jolie. — Montrez-moi une fenêtre. — Voici une fenêtre. — Montrez-moi la porte de la maison. — Voici la porte. — Combien y a-t-il de fenêtres? — Il y en a six⁽¹⁾. — Combien y a-t-il de portes? — Il n'y en a qu'une seule. — Où est le toit de la maison? — Il est en haut : le voici. —

(1) Սէ.

Où est la cheminée?— La voici, au-dessus du toit. — Montrez-moi le balcon.— Qu'y a-t-il sur le toit? — Il y a des tuiles.— Quelle est la couleur des murs? — Les murs sont blancs.— Quelle est la couleur des tuiles? — Les tuiles sont rouges. — C'est bien: allez à votre place. — Venez ici à votre tour. Comment s'appelle ceci? et cela? — Où sont les tuiles? Sont-elles blanches?— Non, Monsieur, elles sont rouges. — Qui bâtit les maisons? — Le maçon bâtit les maisons.— Qui fait les fenêtres et les portes?— Le menuisier.— Avec quoi ouvre-t-on et ferme-t-on les portes?— On ouvre et on ferme les portes avec les clés.— Qui fait les clés et les serrures? — Le serrurier fait les clés et les serrures. — Avec quoi fait-on les fenêtres et les portes? — On fait les fenêtres et les portes avec du bois. — Avec quoi fait-on les serrures et les clés? — On fait les serrures et les clés avec du fer. — Avec quoi blanchit-on les murs?— On blanchit les murs avec de la chaux.— Qui peint les fenêtres et les portes? — Le peintre peint les fenêtres et les portes. — Vous avez bien répondu: allez à votre place. — Vous allez répéter tous ensemble les phrases **que je** vais vous dire: ma maison est petite mais elle est belle; ta maison est petite, mais elle est belle, etc.⁽¹⁾— Cette maison est à moi; cette maison est à toi; cette maison est à lui, etc.— J'ouvre la porte et je ferme la fenêtre; tu ouvres la porte et tu fermes la fenêtre; il ouvre la porte et il ferme la fenêtre; nous ouvrons la porte et nous fermons la fenêtre; vous ouvrez la porte et vous fermez la fenêtre; ils ouvrent la porte et ils ferment la fenêtre.

(1) Էջ - երբեք - :

LEÇON XXXVIII.

Le tableau noir ⁽¹⁾

Le tableau noir est fait en bois peint en noir. Il est carré ou rectangulaire. Il y a des tableaux fixes et des tableaux mobiles. Les tableaux fixes sont suspendus à la muraille. Les tableaux mobiles sont posés sur les deux chevilles d'un chevalet incliné. Les tableaux mobiles ont deux faces. C'est le menuisier qui fait des tableaux et des chevalets dans son atelier. Le tableau noir est lisse: le menuisier a égalisé le bois avec le rabot. On écrit, on calcule, on dessine sur le tableau noir avec de la craie.

EXERCICE I. ⁽²⁾ *Recomposer les phrases ci-dessus dans leur ordre à l'aide des questions*: En quoi? Comment? Quelles sortes de? Où? Combien? Qui est-ce qui? Avec quoi? Qu'est-ce qui? (*Modèle*: En quoi le tableau noir est-il fait? — Le tableau noir est fait en bois peint en noir.)

EXERCICE II. Rédaction: *Le tableau noir*. (canavas). — Matière. — Forme. — Sortes. — Place des tableaux fixes. — Place des tableaux mobiles. — Artisan. — Qualité. — Usage.

(1) Գիրքերը գոց են: Հարցումներու միջոցաւ գտնել տալ հաստուածին խօսքերը: Յետոյ կարդալ և կարդացնել հաստուածը: — (2) Վարժուածիչները նախ բերանացի, յետոյ գրաւոր:

III. VOCABULAIRE. *Mobilier scolaire*: Le pupitre, la chaise, le banc, la table, le tableau, la carte, l'armoire, une éponge, un chevalet, une estrade, un globe. (1)

LEÇON XXXIX.

La craie

La craie est ordinairement blanche, mais il y a aussi des craies de couleur. La craie peut être dure ou tendre. La craie tendre est meilleure que la craie dure. La craie tendre est plus chère que la craie dure. Une boîte de craie tendre coûte ordinairement Dans la boîte de craie il y a de la craie et de la sciure de bois. C'est le papetier qui vend de la craie.

EXERCICE I. *Recomposer les phrases ci-dessus dans leur ordre à l'aide des questions*: Comment? Quelle? Combien? Qu'est-ce que? Qui est-ce qui? Qu'est-ce qui?

EXERCICE II. Rédaction: *La craie*. (Canevas). Couleur. — Qualités. — Comparaisons. — Prix. — Ce que la boîte de craie contient. — Où l'on achète de la craie.

(1) Խօսակցութիւն կամ պզտիկ խօսքեր՝ այս բառերով:

LEÇON XL.

L'éponge

Une éponge est suspendue au tableau noir par une ficelle. L'éponge est molle et poreuse. On pêche l'éponge dans la Méditerranée. Pour pêcher l'éponge, les pêcheurs descendent au fond de la mer. Avec l'éponge mouillée ou sèche on efface ce qui est écrit au tableau noir. Avec l'éponge mouillée on se lave aussi le visage, le cou, les mains, les bras. Donc, l'éponge est un objet d'école et un objet de toilette. Il y a des éponges de différentes grandeurs et de différentes qualités.

EXERCICE I. Questions: Qu'est-ce qui? Où? Par quoi? Comment? Qu'est-ce que? Avec quoi? Quel?

EXERCICE II. Rédaction. *L'éponge* (canevas). Qualités. — Pêche. — Usages.

LEÇON XLI.

J'écris au tableau noir (1)

Je me lève. Je sors du banc. Je vais vers le tableau. Je m'arrête devant le tableau. Je lève le bras

(1) Գործողութիւնները կատարել և ըսել տալէ վերջ՝ կարդացնել հատուածը: — Ի հարկին բայերը տալ իբր յուշարար: Զգուշութիւն ընել որ տղաք մեքենաբար չկրկնեն խօսքերը՝ առանց անոնց իմաստը հասկնալու: Այս վարժութիւնը կրկնել տալ բային զանազան դէմքերովը նախ, յետոյ զանազան ժամանակներովը (անցեալ, ապառնի):

droit. Je prends un morceau de craie dans la boîte. J'écris soigneusement au tableau noir. Puis je prends l'éponge (le torchon). J'efface doucement avec l'éponge ce que j'ai écrit. Je remets la craie à sa place. Je remets (raccroche) l'éponge à sa place. Je marche. Je vais à ma place. Je rentre dans le banc. Je m'assieds d'aplomb sur le banc.

EXERCICE I. Répéter l'Exercice III. de la 38e leçon avec *ce, cette, ces*.

EXERCICE II. *Conjugaison* : Présent, Passé, Futur, Impératif (verbes contenus dans le texte).

LEÇON XLII.

Le cahier

Le cahier est un objet d'école. Il comprend le papier blanc et la couverture. Le papier blanc est souvent ligné. La couverture est rouge ou bleue, jaune ou brune. La couverture et le papier sont cousus ensemble avec du fil blanc. Le cahier est presque carré; il est rectangulaire. L'élève écrit ses devoirs dans son cahier. On achète le cahier chez le papetier. Les cahiers des bons écoliers sont toujours propres.

EXERCICE I. *Questions*: Qu'est-ce que? Comment? De qui? Avec quoi? Qui est-ce qui? Où? Quand?

EXERCICE II. *Le cahier* (canevas): Objet. — Parties.

— Comment est souvent le papier blanc. — Couleur de la couverture. — Rôle du fil blanc. — Usage. — Où l'on achète le cahier. — Les cahiers des bons écoliers.

III. VOCABULAIRE. *Objets classiques*: Le livre, la plume, l'encrier, le cahier, le crayon, le plumier, l'éponge, la règle, le sac, la gomme, l'essuie-plume.

LEÇON XLIII.

J'écris dans le cahier

Je tire mon cahier de mon casier. Je le mets sur la table. Je tire ma plume du plumier. Je mets la main gauche sur le cahier. Je trempe la plume dans l'encre. Je trace des traits et des lettres. J'écris un mot (une phrase, une ligne, une page). Je sèche l'écriture avec le papier buvard. Je tourne la page. Je commence une nouvelle page.

EXERCICE. Répéter l'Exercice III. précédent avec: *ce, cet, cette, ces; mon, ma, mes; ton, ta, tes; son, sa, ses*.

Conjugaison.

LEÇON XLIV.

Une mauvaise plume

— "Papa, ma plume ne vaut rien !
— Voyons, ma petite mignonne . . .
— Mais cette plume écrit très bien.
— Moi je ne la trouve pas bonne,
Les becs sont écartés,
Elle fait des pâtés.
— Sais-tu pourquoi, chérie ?
— Dis-le-moi, je te prie.
— C'est que les paresseux
Ne trouvent pas d'outil assez bien fait pour eux.

LEÇON XLV.

La carte de géographie

Une carte de géographie est accrochée au mur par deux œillets. Elle est faite en carton. Elle est presque carrée ; elle est rectangulaire. Sur la carte il y a des lignes et des noms. La carte de géographie représente des pays, des villes, des océans, des mers, des détroits, des canaux, des caps, des isthmes⁽¹⁾, des golfes, des îles, des presqu'îles, des fleuves, des montagnes. L'atlas

(1) *isthmus*.

est un livre qui contient plusieurs petites cartes. L'atlas est portatif ; la carte ne l'est pas. La leçon de géographie est une leçon très intéressante.

EXERCICE I. Questions : Où ? Par quoi ? En quoi ? Comment ? Qu'est-ce que ? Qu'est-ce qui ?

EXERCICE II. Rédaction : *La carte de géographie* (canevas). Matière. — Forme. — Ce qu'il y a sur la carte. — Ce qu'elle représente. — L'atlas. — Différence entre l'atlas et la carte.

LEÇON XLVI.

Marie

Marie allait à l'école. Elle y apprenait à lire et à écrire. Près d'elle était assise une petite fille pauvre appelée Jeanne. Marie avait deux crayons, mais la petite Jeanne n'en avait point. Jeanne dit à sa voisine : "Chère Marie, prête-moi un de tes crayons." Marie prit aussitôt le meilleur, le lui donna en disant : "Tiens, Jeanne, en voilà un." Le maître avait vu la bonne action de Marie. Il lui dit : "Très bien, Marie, tu es une fille bonne et complaisante."

EXERCICE. Raconter l'historiette ci-dessus.

LEÇON XLVII.

La classe

La classe est une partie de la maison d'école. Elle est grande. La classe a plusieurs fenêtres. La lumière entre par les fenêtres. Sur l'un des côtés se trouve la porte. On entre dans la classe par la porte. La classe a quatre murs (parois), un plafond et un plancher. Dans la classe se trouvent le pupitre, les tables et les bancs d'école. On y voit aussi un poêle. On brûle du bois dans le poêle pour chauffer la classe.

EXERCICE I. *Questions:* Qu'est-ce que ? Qu'est-ce qui ? Comment ? Par où ? Pourquoi ?

EXERCICE II. *La classe* (canevas) : Ce que c'est. — Parties. — Rôle des fenêtres. — Place de la porte. — Rôle de la porte. — Meubles. — Usage du poêle ; ce qu'on brûle dans le poêle.

III. VOCABULAIRE. *Les parties de la classe :* La porte, le seuil, le plancher, les murs, le plafond, la fenêtre.

LEÇON XLVIII.

J'ouvre la porte

Je vais vers la porte. J'arrive à la porte. Je m'arrête. Je lève le bras. Je saisis la poignée (le bouton).

Je presse sur la poignée. Le pêne glisse dans la serrure. Je tire la porte. La porte tourne sur ses gonds. Je lâche la poignée. La porte est ouverte.

EXERCICE. Répéter l'Exercice III. précédent avec : *ce, cet, cette, ces; mon, ma, mes; ton, ta, tes; son, sa, ses.*

Conjugaison.

LEÇON XLIX.

J'entre dans la classe

J'ouvre la porte. J'entre dans la classe. Je ferme la porte. Je suspends mon chapeau au portemanteau. Je salue l'instituteur. Je lui donne la main. Je vais à ma place. Je mets mon sac sur la table. Je tire mes objets du sac. Je mets mes objets sur la table. Je m'assieds.

EXERCICE I. *Qualités et défauts des écoliers:* Propre, sale. — Obéissant, désobéissant. — Poli, grossier. — Appliqué, paresseux. — Soigneux, négligent. — Attentif, distrait. — Aimable, maussade. — Paisible, querelleur.

EXERCICE II. *Les occupations des écoliers:* Saluer, s'asseoir, se lever, joindre les mains, prier, lire, écrire, calculer, dessiner, chanter.

LEÇON L.

Le verre

Le verre est un vase à boire. Le verre ordinaire a deux parties : le fond et les parois. Le fond est circulaire. Les parois sont cylindriques. Le verre à boire est souvent fait en verre. On trouve aussi des verres en métal (en argent, en or, etc.) Il y a des verres de différentes grandeurs. On fabrique les verres dans les verreries au moyen d'un moule. Les verres de métal sont faits par les orfèvres.

EXERCICE I. *Questions*: Qu'est-ce que? Combien? Comment? De quoi? En quoi? Où? Au moyen de quoi?

EXERCICE II. *Le verre* (canevas): Ce que c'est. — Parties. — Forme du fond et des parois. — Matière. — Grandeurs. — Fabrication. — Artisan.

III. VOCABULAIRE. *Ce qu'on voit à table*. La cuiller, la fourchette, le couteau. — Le plat, l'assiette, la soupière, la tasse, la soucoupe, le pot à lait, la cafetière, le verre, la carafe.

LEÇON LI.

Je bois un verre d'eau

Je prends la carafe. Je soulève la carafe. Je renverse la carafe. Le goulot est au-dessus du verre. L'eau coule dans le verre. Le verre est plein. Je pose la carafe à côté du verre. Je lâche la carafe. Je saisis le verre. Je lève le bras jusqu'à la hauteur du menton. J'amène le verre à mes lèvres. Je soulève le verre. Je bois l'eau du verre. Le verre est vide. Je mets le verre à côté de la carafe.

VOCABULAIRE. *Boissons*: L'eau, le lait, la bière, le vin, le thé, le café, la limonade.

Conjugaison.

LEÇON LII.

Les constructeurs des maisons

Beaucoup de personnes travaillent à la construction d'une maison. L'architecte fait le plan de la maison. Le terrassier creuse la cave et les fondements (fondations). Le maçon construit les murs. Le charpentier dispose les poutres des planchers et de la toiture. Le menuisier confectionne les portes et les fenêtres.

Le serrurier pose les serrures. Le vitrier pose les vitres. Le ferblantier établit les gouttières.

EXERCICE I. *Questions:* Qui? A quoi? Que?

EXERCICE II. *Les constructeurs des maisons* (canevas): L'architecte.— Le terrassier.— Le maçon.— Le charpentier.— Le menuisier.— Le serrurier.— Le vitrier.— Le ferblantier.

LEÇON LIII.

Je descends l'escalier

Je vais vers l'escalier. J'arrive à l'escalier. J'allonge le bras. Je prends la rampe. Je glisse la main sur la rampe. Je descends les marches de l'escalier. J'arrive au bas de l'escalier. Je lâche la rampe. Je quitte l'escalier. Je m'éloigne de l'escalier.

* * *

Je remonte l'escalier

Je m'avance vers l'escalier. Je m'approche de l'escalier. J'arrive au pied de l'escalier. J'allonge le bras. Je prends la rampe. Je glisse la main sur la rampe. Je monte les marches de l'escalier. J'arrive au haut de l'escalier. Je lâche la rampe. Je quitte l'escalier.

EXERCICE: Conjugaison.

LEÇON LIV.

L'enfant gâté

“Enfant gâté,
Veux-tu du pâté?

— Non, ma mère, il est trop salé.

— Veux-tu du rôti?

— Non, ma mère, il est trop cuit.

— Veux-tu de la salade?

— Non, ma mère, elle est trop fade.

— Veux-tu du pain?

— Non, ma mère, il ne vaut rien.

— Enfant gâté,

Tu ne veux rien manger,

Enfant gâté,

Tu seras fouetté.,

EXERCICE. *Aliments:* Le pain, la farine, la viande, les légumes, la soupe, la pomme de terre, le beurre, le fromage, l'œuf, les fruits, la salade.

LEÇON LV.

Je mange une côtelette

Je pique ma fourchette dans la côtelette. Je prends mon couteau. Je coupe une bouchée de viande. Je la porte à ma bouche. Je l'introduis dans ma bouche.

J'y joins une bouchée de pain. Je mâche cette bouchée. J'avale cette bouchée. Je coupe une seconde bouchée. Je la mange comme la première. Je mange ainsi toute la côtelette.

EXERCICE: Conjugaison.

LEÇON LVI.

Le miroir

Le miroir est un meuble. Il se compose du cadre, de la glace et du dos. Le cadre est en bois verni ou doré. La glace est une feuille de verre recouverte de tain d'un côté. Le dos est en carton ou en bois. Le miroir est suspendu par un œillet à un clou. Il réfléchit l'image des personnes qui le regardent en se peignant. On appelle miroitier celui qui le fait.

EXERCICE I. *Questions:* Qu'est-ce que? De quoi? Qu'est-ce qui? En quoi? A quoi? Par quoi? De qui? Quand? Qui est-ce qui?

EXERCICE II. Le *miroir* (canevas): Ce que c'est — Parties. — Matière (cadre, glace; dos). — Place. — Usage. — Artisan.

III. VOCABULAIRE. Les *meubles*: La table, la chaise, le fauteuil, le banc, l'armoire, la commode, le lit, le miroir, l'horloge.

LEÇON LVII.

Je mets ma cravate

Je me dirige vers la glace (le miroir). Je m'arrête en face de la glace. La glace réfléchit mon image. Je me regarde dans la glace. Je porte la cravate à mon cou. Je place la cravate autour de mon cou. Je serre la cravate. Je lâche la cravate. La cravate est mise comme il faut. Je m'éloigne du miroir.

EXERCICE: Répéter l'Exercice III. précédent avec: *ce, cet, cette, ces; mon, ma, mes, ton, ta, tes, son, sa, ses.*

Conjugaison.

LEÇON LVIII.

Mon nom, mon âge

Je m'appelle André Girard et j'ai dix ans. André est mon prénom; Girard est mon nom de famille. Il y a des prénoms pour les garçons et d'autres pour les filles. Les enfants ont le même nom de famille que leur père. Ainsi mon papa s'appelle Henri Girard. La mère a aussi le même nom de famille que le père. J'ai dix ans, je suis jeune. Mon père a quarante ans. Mon grand-père a quatre-vingts ans; c'est un vieillard.

EXERCICE I. *Questions:* Qui? Quel? Pour qui? Comment?

EXERCICE II. *Mon nom, mon âge* (canevas) : Mon nom, mon âge. — Mon prénom, mon nom de famille. — Nom de famille des enfants. — Nom de mon père. — Nom de famille de la mère. — Age de mon père. — Age de mon grand-père; vieillard, pas jeune.

EXERCICE III. VOCABULAIRE. *La famille*: Le père, la mère, le frère, la sœur, le fils, la fille, l'oncle, la tante, le neveu, la nièce, le cousin, la cousine.

LEÇON LIX.

La jeune fille lave la vaisselle

La jeune fille dessert la table. Elle porte la vaisselle sur l'évier. Elle verse de l'eau chaude dans un bassin. Elle y plonge la vaisselle. Elle y plonge sa lavette. Elle passe et repasse la lavette sur les assiettes, les cuillères, les fourchettes, les tasses. Elle remet chaque chose à sa place.

VOCABULAIRE. *Ustensiles de cuisine*: La casserole, la poêle, la marmite, le chaudron, le seau, le baquet, le moulin à café, la salière, la louche.

LEÇON LX.

Le bas. — Le soulier

Le bas est une chaussure. Il comprend la jambe, le talon et le pied. On le fait avec du coton ou de la laine. Il peut être blanc, bleu, gris, brun, rouge ou bigarré. La mère et les jeunes filles tricotent des bas. On attache les bas par la jarretière.

Le soulier est une chaussure. On y voit la semelle, le talon, l'avant-pied et les quartiers. Il est confectionné avec du cuir, du fil de chanvre et des clous. Le soulier a la forme du pied. On le fait reluire avec du cirage. On le conserve en le graissant de temps en temps. Le cordonnier fait les souliers, les bottes, les guêtres.

EXERCICE I. *Questions*: Qu'est-ce que? Avec quoi? Comment? Qui? De quoi?

EXERCICE II. *Le bas*: (canevas): Ce que c'est. — Parties. — Matière. — Couleur. — Qui tricote?

Le soulier: (canevas): Ce que c'est. — Parties. — Matière. — Forme. — Moyen de le faire reluire. — Moyen de le conserver. — Artisan.

LEÇON LXI.

Je mets mes bas

Mes bas sont sur une chaise. Je m'avance vers une chaise. Je m'approche de la chaise. Je m'arrête auprès de la chaise. J'allonge le bras. Je prends un bas. Je lève le bas. Je m'assieds sur une chaise. Je lève le pied. Je passe le pied dans le bas. Je tire sur le bas. Le bas couvre toutes les parties de mon pied : les orteils, la plante de mon pied, le talon, la cheville, le cou-de-pied, le dessus du pied. Il couvre ma jambe, c'est-à-dire : mon mollet, mon jarret, mon genou. Je prends mon autre bas. Je le mets de la même manière.

VOCABULAIRE. *Nos vêtements*: Une blouse, un habit, un pantalon, un gilet, un chapeau, un fez, une casquette, un bas, une chemise, une cravate, un soulier, une bottine. — Une robe, un tablier, une jupe, un manteau, un gant, un fichu.

Qualités des vêtements: Vieux, neuf, ample, étroit, usé, troué, déchiré, sale, long, court, large, gris, blanc, noir, brun, bleu, jaune, ciré, rond, juste.

LEÇON LXII.

La tête et les cheveux

C'est la tête. Je n'ai qu'une tête. La tête est ronde ou ovale. Les cheveux sont courts ou longs, frisés,

peignés ou ébouriffés. Les cheveux sont noirs, bruns, blonds, roux ou blancs (gris). Celui qui n'a pas de cheveux est chauve. Je tourne la tête à gauche ou à droite. Je secoue la tête. J'incline la tête. Je tiens la tête droite. Je me peigne les cheveux, je me brosse les cheveux.

EXERCICE I. *La tête et les cheveux* (canevas). Nom. — Nombre. — Forme. — Couleur. — Mouvement.

EXERCICE II. Qu'est-ce que la tête? Qu'est-ce qu'il y a sur la tête? Comment sont tes cheveux? Et ceux de ton voisin (ta voisine)? Les cheveux de qui sont-ils blancs? Qu'est-ce qu'un chauve? Quand est-ce que tu te peignes, tu te brosses les cheveux? Qui a les cheveux ébouriffés dans cette classe? Combien de têtes y a-t-il dans cette classe?

EXERCICE III. *Conjugaison* (comme précédemment): Je me peigne, je me brosse les cheveux; je tourne la tête à droite, à gauche; j'incline, je secoue la tête; je tiens la tête droite.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Alignement! — Tournez la tête... à droite..., à gauche, sans remuer les épaules, en quatre temps. Comptez. Penchez la tête en avant; renversez la tête en arrière, en quatre temps. Comptez (1).

(1) Աշակերտները կը կատարեն հրամանները և կ'ըսեն կատարուած զորձողութիւնները:

LEÇON LXIII.

Le visage

Les parties du visage s'appellent: le front, les yeux, le nez, les joues, la bouche, le menton, la barbe, la moustache. Le visage est pâle ou frais, maigre ou plein (rebondi). Le visage est triste ou gai, en colère ou amical. Je me lave le visage. Je m'essuie le visage.

EXERCICE I. *Le visage* (canevas): Parties. — Couleur et forme. — Expression. — Actions.

EXERCICE II. Est-ce le front? Où sont les yeux? Le front est-il en haut ou en bas, devant ou derrière? Quelle partie du visage est en bas, au milieu, en haut, à droite, à gauche? Comment est le visage de...? Comment sont les yeux, les joues de...? As-tu la moustache? Quand est-ce que tu te laves le visage? Combien d'yeux y a-t-il dans cette classe?

EXERCICE III. *Conjugaison*: Je me lave le visage. Je m'essuie le visage.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE (1). Penchez, inclinez la tête sur l'épaule droite; redressez la tête. Penchez la tête sur l'épaule gauche; redressez la tête, en quatre temps. Comptez.

(1) Կրկնել տալ նախորդ վարժուածքները

LEÇON LXIV.

Les oreilles (l'ouïe)

Ce sont les oreilles. J'ai deux oreilles. Les oreilles sont à droite et à gauche du corps. J'ai une oreille droite et une oreille gauche. Mon livre tombe à terre. Cela fait du bruit. J'entends ce bruit. Je l'entends par les oreilles. J'entends du bruit dehors. Je fais attention. Je suis attentif: j'écoute. J'écoute par les oreilles. Les oreilles servent à entendre, à écouter. Celui qui ne peut pas entendre est sourd.

EXERCICE I. *Les oreilles* (canevas): Nombre. — Lieu. — But. — Infirmité.

EXERCICE II. Qu'est-ce que tu entends par les oreilles dans la classe? Dehors? Qu'est ce qu'un sourd? Es-tu sourd? Quels mouvements peut-tu faire avec la tête? Comment sont les oreilles de...?

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'ai deux oreilles. — Chaque matin je cure mes oreilles. -- J'entends du bruit. J'écoute.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Répétition des exercices précédents.

LEÇON LXV.

Les yeux (la vue)

Ce sont les yeux. J'ai deux yeux. Les parties des yeux s'appellent: la prunelle (la pupille⁽¹⁾), les paupières, les cils, les sourcils⁽²⁾. Les yeux sont à droite et à gauche du visage. J'ai un oeil droit et un oeil gauche; voici mon oeil droit, voici mon oeil gauche. Les yeux sont noirs, bleus, bruns. Je vois le tableau, l'armoire, je vois tout dans la classe. C'est avec les yeux que je vois. Les yeux servent à voir. Celui qui ne peut pas voir est aveugle. Les hommes qui ne peuvent pas bien voir portent des lunettes. J'ouvre les yeux, je ferme les yeux. Je suis triste, je pleure.

EXERCICE I. *Les yeux* (canevas): Nombre. — Parties. — Lieu. — Couleur. — But. — Infirmité. — Mouvement. — Expression.

EXERCICE II. Combien d'yeux, de paupières, de cils, de sourcils y a-t-il dans cette classe? Montre-moi ton oeil droit! ton oeil gauche! Quelle couleur ont les yeux de...? Que vois-tu maintenant? Vois-tu tes oreilles? Suis-je aveugle? Qui porte des lunettes dans cette classe? Quand est-ce que tu pleures? Qu'est-ce que les myopes et les presbytes portent?

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'ai deux yeux. — Je vois. — Je peux voir, je ne suis pas aveugle. — Je porte

(1) ԲԻՒՔԷԼ — (2) ԱՆՎՈՐՆԵՐ

des lunettes, je suis myope. — J'ai sommeil: je ferme les yeux. — Je suis triste: je pleure.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE (*Jeu de colin-maillard*). Arsène, prends ce mouchoir propre! Bande les yeux à Jean! Mes enfants, mettez-vous autour de Jean! Lutinez-le doucement! Jean va se cogner contre la table⁽¹⁾: dites-lui casse-cou! Jean a saisi un enfant: Jean, explore avec tes mains la figure, les cheveux, les vêtements de cet enfant! Fais-lui dire trois fois un mot! Jean a deviné: Arsène est le patien.

LEÇON LXVI.

Le nez (l'odorat)

Le nez est au milieu du visage. Le nez est long ou court, camus, aquilin, droit. Je sens une fleur. La fleur sent bon. La fleur a une bonne odeur, elle est odoriférante. C'est avec le nez que je flaire (je sens). C'est avec le nez que je respire l'air: le nez sert à flairer (sentir) et à respirer. Je ne peux pas bien respirer, je ne peux pas flairer, je suis enrhumé, je suis enchifrené. J'éternue; je prends le mouchoir; je m'es-suie le nez.

EXERCICE I. *Le nez* (canevas). Lieu. — Forme. — But. — Infirmité.

(1) Առարկային սեռերը

EXERCICE II. Combien de nez y a-t-il dans cette classe? Comment est le nez de . . .? Où est le nez? Prends cette fleur! sens-la! qu'est-ce que tu as fait? Es-tu enrhumé? Quand est-ce qu'on éternue souvent? Comment ne faut-il pas éternuer?

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'ai un nez.—Je flaire.—Je respire.—Je ne peux pas flairer: je suis enrhumé. Je n'éternue pas bruyamment.—Je m'essuie le nez.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Répétition des exercices précédents.

LEÇON LXVII.

La bouche (le goût)

La bouche est au-dessous du nez, au-dessus du menton, entre les joues. Les parties de la bouche s'appellent: les lèvres (la lèvre supérieure et la lèvre inférieure), les dents, la langue, le palais. Les lèvres sont à l'extérieur: elles sont les parties extérieures de la bouche. Les dents, la langue, le palais sont à l'intérieur; elles sont les parties intérieures de la bouche. Mes lèvres sont rouges (vermeilles), j'ai les lèvres rouges. Je mange une orange. Je mords dans l'orange par les dents. Je goûte l'orange par la langue. Cette orange a une saveur douce, elle est douce. C'est par la bouche que je goûte tous les mets. Par la bouche je peux encore parler et chanter. Je ris, je souris, je gonfle les joues, je bâille. Celui qui ne peut pas parler est muet. J'ai mal aux dents. Je souffre des dents.

EXERCICE I. *La bouche* (canevas); Lieu.—Parties.—Couleur.—But.—Infirmité.

EXERCICE II. Combien de lèvres y a-t-il dans cette classe? Combien de dents as-tu? Montre-moi la lèvre supérieure! Où est la moustache? Où est la barbe? Comment sont les lèvres de . . .? Quand est-ce que tu bâilles? As-tu mal aux dents? Chez qui va-t-on quand on souffre des dents? As-tu des dents gâtées? Qu'est-ce qu'un muet?

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'ai mal aux dents.—Je mange une orange.—Je ne mords pas dans le pain: je ne suis pas impoli.—Je peux parler: je ne suis pas muet.

LEÇON LXVIII.

Chez le papetier

P. = Papetier

X. = L'écolier

- X. Bonjour, Monsieur . . .
- P. Bonjour, mon garçon, qu'est-ce que tu désires?
- X. Je désire un porte-plume.
- P. Bien, je vais t'en montrer. En désires-tu en bois? en os? noir? rouge?
- X. Je désire un porte-plume noir en bois. Combien coûte celui-ci?
- P. Vingt-cinq centimes.
- X. C'est assez cher.

- P. Celui-là n'est pas si cher. Il ne coûte que 10 centimes
- X. Alors je vais prendre celui-là. Ja voudrais aussi une boîte de plumes d'acier. Combien coûte celle-ci ?
- P. Celle-ci est très bon marché. Je peux te la laisser pour 65 centimes.
- X. Bien, je la prends. Qu'est-ce que je dois en tout ?
- P. Nous allons compter ensemble. Cela fait en tout..
- X. Je n'ai pas de petite monnaie. Voici un franc.
- P. Bien, je te rends 25 centimes.
- X. Adieu, Monsieur.
- P. Adieu.

LEÇON LXIX.

Le cou

Le cou est rond. Les parties extérieures du cou s'appellent: la gorge, la nuque. Les parties intérieures sont: la trachée-artère, le larynx, l'œsophage. Le cou se trouve au-dessous de la tête, au-dessus du tronc, entre la tête et le tronc, entre les épaules; il supporte la tête. Par la trachée-artère nous inspirons et nous expirons l'air. La trachée-artère sert à la respiration. Par le larynx nous parlons et nous chantons. J'ai mal au cou (à la gorge): je ne peux pas avaler bien. J'étends le cou.

EXERCICE I. *Le cou* (canevas): Forme. — Parties. — Lieu. — But. — Mouvement.

EXERCICE II. As-tu mal au cou? Qui a mal à la gorge dans cette classe? Où est la trachée-artère? Est-ce qu'on la voit? Par quoi inspire-t-on et expire-t-on l'air? Étends le cou! Qu'est-ce que tu as fait? Comment est le cou de...?

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'inspire et j'expire l'air par la trachée-artère. — Je parle et je chante. — J'ai mal à la gorge: je ne peux pas avaler bien. — J'étends le cou.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Marche, accompagnée de chant.

LEÇON LXX.

Le tronc

Les parties extérieures du tronc s'appellent: les épaules, la poitrine, le ventre, le dos, le postérieur, les côtés, les hanches. Les parties intérieures s'appellent: les poumons, le cœur, l'estomac, le foie, les intestins. Le tronc est au milieu du corps. La poitrine et le ventre sont les parties antérieures du tronc. Le dos et le postérieur sont les parties postérieures du tronc. Le ventre et le postérieur sont les parties inférieures du tronc. Je me baisse. Je m'assieds. Je me redresse. Je porte le sac au dos. J'ai mal à l'estomac, j'ai mal au ventre, j'ai la colique.

EXERCICE I. *Le tronc* (canevas): Parties. — Lieu. — Mouvement. — Infirmité et maladies.

EXERCICE II. Combien de poumons ont ensemble les élèves de cette classe? Est-ce la poitrine? Quelles parties du tronc sont en haut, en bas, derrière, devant? Baisse-toi! qu'est-ce que tu as fait? Redresse-toi! qu'est-ce que tu as fait? Quand est-ce que tu as la colique?

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'ai mal au ventre. — Je me baisse, puis je me redresse. — Je m'assieds, puis je me lève.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Fléchis (fléchissez) lentement le corps en avant, sans ployer les genoux! — Touche (touchez) le sol avec l'extrémité des doigts étendus, la paume de la main tournée vers le corps. — Redresse-toi (redressez-vous) en plaçant le corps dans la position droite, les bras tombant dans le rang. En deux temps: un, deux.

LEÇON LXXI.

Les bras

Ce sont les bras. J'ai deux bras. Les bras sont suspendus au tronc, aux épaules. Les parties du bras s'appellent: le bras supérieur, le coude, l'avant-bras, la main, le poignet. Je hausse les épaules. J'étends le bras. Je plie le bras. Je lève le bras. J'abaisse le bras. Je ramasse le sac. Le sac est lourd. Je ramasse la plume. La plume est légère. Celui qui peut ramasser

les objets lourds est fort; celui qui ne peut ramasser que les objets légers est faible. Je m'appuie sur le coude. Les paysan travaille avec les bras (ses bras). Arsène est tombé; il s'est cassé le bras.

EXERCICE I. *Les bras* (canevas): Nombre. — Lieu. — Parties. — Mouvement. — Infirmité.

EXERCICE II. Combien de bras y a-t-il dans cette classe? Montre-moi le bras droit de... Qu'est-ce que je fais? Est-ce que j'étends le bras? Où est ton aisselle? Es-tu manchot? X., marche les bras ballants! Viens vers moi à bras ouverts! Croise tes bras! Donne le bras à ton voisin! Serre cette poupée entre tes bras!

EXERCICE III. *Conjugaison*: J'étends le bras. — Je croise les bras. — Je donne le bras à mon ami. — J'embrasse mon frère.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Élève (élevez) les bras en l'air sans les fléchir, les poings fermés d'abord, puis les doigts allongés. Abaisse (abaissez) les bras en les ramenant vers les cuisses. En deux temps. Comptez. Continuez jusqu'au commandement de "Cessez".

LEÇON LXXII.

La main (le toucher)

Ce sont les mains. J'ai deux mains. C'est la main gauche. C'est la main droite. La main est à l'extrémité du bras. Chaque main a cinq doigts. Chaque doigt a

un ongle. Chaque doigt a un nom. Ils s'appellent: le pouce, l'index, le majeur, l'annulaire, l'auriculaire (le petit doigt). Je saisis la plume. Je prends une feuille de papier. Je palpe le papier. Je palpe avec les doigts. Les doigts servent à saisir et à palper. Cette feuille de papier est lisse. Le papier buvard est raboteux. L'éponge est molle. Le bois est dur. La glace est froide. En hiver le poêle est chaud. Je me suis coupé le doigt. Je ne peux pas écrire.

EXERCICE I. *La main* (canevas): Nombre. — Lieu. — Parties. — But. — Impression. — Infirmité.

EXERCICE II. Combien ces enfants ont-ils de doigts ensemble? Qu'est-ce que je fais, j'ai fait? Montre-moi le dos (le revers) de la main, la paume (le creux)! As-tu des envies? l'engelure? des durillons? Où passe-t-on la bague? Portes-tu des gants? Donne-moi une pincée de poudre de craie? Es-tu gaucher? Qui a la main calleuse? Tâte le pouls à ton voisin! Qui tâte le pouls? Ferme, ouvre, tends la main! Pince doucement ton oreille! Fais un geste de la main!

EXERCICE III. Je tâte le pouls, j'ouvre, je ferme. Je tends la main, je pince, je fais un geste.

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. (Jouer à la main chaude).
A., tiens-toi courbé et la tête cachée. Mets la main droite derrière le dos, la paume tournée en dehors.
B., viens frapper dans la main de A! A., devine celui qui a frappé. Tu n'as pas deviné. C., frappe à ton tour. Tu as frappé trop fort; ne frappe pas si fort, etc.

LEÇON LXXIII.

Les jambes

Ce sont les jambes. Les jambes sont attachées au tronc. Les parties de la jambe s'appellent: la cuisse, le mollet, le genou, le pied, le talon, les doigts du pied (les orteils). C'est le pied droit. Je montre le pied droit. C'est le talon droit. Je montre le talon droit. C'est la jambe droite. Je montre la jambe droite. Je vais vers la porte. Je marche. Je fais un pas, deux pas. Je m'arrête. Je me retourne. Je retourne à ma place. Je marche vite. Je marche lentement. Je saute. Je cours. Je danse. Je vais à bicyclette. Je me mets à genoux. Je boite. Je suis tombé. Je me suis cassé la jambe.

EXERCICE I. *La jambe* (canevas): Nombre. — Lieu. — Parties. — Mouvements et actes. — Infirmité.

EXERCICE II. Combien ces enfants ont-ils d'orteils ensemble? Qu'est-ce que je fais? Mouvement sur commandement et sans commandement. Croise les jambes! Plie, allonge la jambe! Enfourche ce tabouret! Qui gigote souvent dans notre classe? Es-tu boiteux bancal?

EXERCICE III. *Conjugaison*: Je croise les jambes. Je plie, j'allonge la jambe. — J'enfourche le cheval. — Je ne gigote pas. — Je ne suis pas boiteux. — Suis-je bancal? — Est-ce que je boite?

LEÇON LXXIV.

Le corps

Tout le corps est couvert de poils. Sous les poils il y a la chair avec les nerfs. La chair couvre les os. Tous les os forment (constituent) le squelette. Nous pensons par le cerveau. Par la trachée-artère et les poumons nous respirons l'air. Les aliments vont de la bouche à l'estomac et aux intestins. Dans l'estomac les aliments sont digérés et deviennent du sang. Le sang va au cœur; puis, du cœur, il va par les veines à toutes les parties et ensuite il revient au cœur. Le cœur bat continuellement. Lorsque le cœur ne bat plus, l'homme ne vit plus, il est mort.

EXERCICE I. Recomposer les phrases ci-dessus à l'aide de ces mots: Couvert, poils. — Poils, chair, nerfs. — Chair, os. — Squelette. — Cerveau. — Respirer. — Les aliments vont. — Estomac, sang. — Circulation du sang. — Pulsation. — Arrêt de la pulsation.

EXERCICE II. Combien d'os y a-t-il à peu près dans le corps? (208). Comment est la taille de...? As-tu vu un squelette, un cadavre? Quels sont les organes de la digestion et de la respiration? Quels sont les sens? Où est le cerveau? Où sont les cheveux? les yeux? Où est le nez? le front? la bouche? la barbe? le menton? la nuque? le cou? la poitrine? l'estomac? le dos? le ventre? le genou? la cheville?

EXERCICE II. *Conjugaison*: Je respire l'air. — Je digère les aliments. — Ai-je faim? — N'ai-je pas soif?

EXERCICE DE GYMNASTIQUE. Répétition des exercices précédents.

LEÇON LXXV.

La toilette

Je prends de l'eau. J'ai pris de l'eau. Je verse l'eau dans la cuvette. J'ai versé l'eau dans la cuvette. Je prends l'éponge. J'ai pris l'éponge. Je plonge l'éponge dans l'eau. J'ai plongé l'éponge dans l'eau. Je me lave le visage, le cou, le front, les yeux. Je me suis lavé le visage, le cou, le front, les yeux. Je m'essuie avec l'essuie-mains. Je me suis essuyé avec l'essuie-mains. Je prends le savon. J'ai pris le savon. Je me lave les mains et les oreilles. Je me suis lavé les mains et les oreilles. Je me brosse les cheveux. Je me suis brossé les cheveux. Je me peigne. Je me suis peigné. Je me nettoie les dents. Je me suis nettoyé les dents.

EXERCICE I. Où y a-t-il de l'eau? Comment est l'éponge? Comment plonges-tu le bras dans l'eau? Où plonges-tu la plume? Où y a-t-il un lavabo? une glace? un peigne? Avec quoi se nettoie-t-on les dents? À quoi ressemble un rasoir? Qu'est-ce que c'est? (du cosmétique, de la poudre de riz, etc.) Prends une pincée de poudre de riz!

EXERCICE II. *Conjugaison* des verbes contenus dans la leçon.

LEÇON LXXVI.

L'histoire du petit garçon sale

Je vais vous raconter une histoire. Il y avait une fois un petit garçon, qui avait toujours le visage et les mains sales. Et quand la mère appelait: "Viens donc, François, je vais te débarbouiller!", François crait: "Non, je ne veux pas!" et il se sauvait. Un jour, François courut très loin et arriva près du petit ruisseau. Quand le petit ruisseau vit le petit garçon sale, il lui dit: "Attends, je vais t'apprendre la propreté!" et courut après le petit saligaud. Le petit garçon criait et voulait se sauver. Mais le petit ruisseau le prit par le pied, le tira à soi et lui lava tout le corps. Comme François alla tout propre à la maison, la mère dit en riant: "Oh! François, comme tu es propre! qui t'a donc débarbouillé?"

EXERCICE I. Raconter l'historiette.

EXERCICE II. Es-tu sale (malpropre)? Tes vêtements sont-ils tachés? Comment sont tes cheveux, tes ongles? Comment est ton visage, ton cou? Avec quoi essuies-tu la plume?

EXERCICE III. *Conjugaison*: Je ne salis pas mes mains. — Je ne tâche pas mes vêtements. — Je me nettoie les dents. — Je détache mon pantalon, ma jaquette, mon paletot. — Ne suis-je pas propre? — N'ai-je pas les mains propres?

LEÇON LXXVII.

Chez le docteur

A = Le malade
B = Le domestique du docteur
C = Le docteur

- A à B: Bonjour. Puis-je voir M. le docteur?
B à A: Oui, M., c'est précisément l'heure de consultation. Entrez, s'il vous plaît.
- A à C: Bonjour, M. le docteur.
C: Bonjour, M. X... Donnez-vous la peine de vous asseoir. Où sentez-vous du mal?
A: Ah! Je ne me sens pas bien depuis quelques jours.
C: Avez-vous la fièvre? Permettez que je vous tâte le pouls. Votre pouls est un peu agité... Voyons votre langue... Vous avez la langue chargée. Vous sentez-vous un peu d'appétit?
A: Non, je n'ai presque rien mangé depuis deux jours.
C: Dormez-vous bien?
A: Non, je n'ai pas fermé l'œil de toute la nuit.
C: Où avez-vous mal?
A: J'ai mal à la tête.
C: Ce n'est pas grave: vous vous êtes gâté l'estomac, voilà tout.
A: Qu'est-ce que vous m'ordonnez, M. le docteur?
C: Je vous prescrirai des pilules. Gardez la chambre pendant quelques jours. Après-demain cela ira déjà mieux.
A: Merci bien. Bonjour, M. le docteur.
C: Bonjour, M. X.

LEÇON LXXVIII.

L'habillement; la coiffure: le chapeau

Le chapeau couvre la tête; le chapeau est une coiffure; la casquette, le fez aussi sont des coiffures. Les dames et les demoiselles portent comme coiffure un chapeau et sur le visage elles ont souvent le voile (la voilette). Les bonnes de service portent le bonnet. Le chapeau est rond, haut ou bas. Un chapeau haut et noir est un chapeau haut de forme. Le chapeau peut être vieux, usé ou neuf. Les chapeaux sont en feutre, en paille, en drap, en velours. Les chapeaux des dames sont ornés avec des rubans, des dentelles et des plumes. Celui qui fait et vend des chapeaux de messieurs s'appelle chapelier, et celle qui fait et vend des chapeaux de dames s'appelle modiste. Je mets mon chapeau. J'ôte mon chapeau. Je salue. Je suspends mon chapeau. Je brosse mon chapeau.

EXERCICE I. Qu'est-ce que c'est? A qui est ce chapeau? Quelle partie du corps le chapeau couvre-t-il? le voile? Qui porte le bonnet? le voile? Quelle est la forme du chapeau? Quelle coiffure portes-tu? Quelle en est la couleur? de quoi est-elle faite? Ta coiffure est-elle neuve ou usée? A quoi ressemble la calotte? le capuchon? Qui porte la mitre? le turban? Montre-moi le bord, le fond, le ruban, la houpe (le gland), la bride de cette coiffure! Avec quoi nettoie-t-on le chapeau? Qui vend les chapeaux d'homme? les chapeaux de femme? Sur quelles coiffures y a-t-il souvent des

plumes? — Mouvements sur commandement et sans commandement: Apporte-moi ton chapeau! Apporte-lui son chapeau! Couvre-toi! Découvre-toi! Qu'est-ce que je fais? — Un chapeau coûte 15 piastres. Combien de medjidiés 8 chapeau?

EXERCICE II. *Conjugaison*: Je mets, j'ôte mon chapeau. — Je salue.

EXERCICE III. Description de la coiffure.

LEÇON LXXIX.

Les effets d'habillement

Sur la poitrine, le ventre et le dos nous portons une chemise de flanelle. La chemise de flanelle couvre la peau nue. Par-dessus la chemise de flanelle nous avons une chemise. Par-dessus la chemise les hommes et les enfants portent un gilet, par-dessus le gilet une jaquette ou une redingote. Les petits enfants portent une blouse. A la maison le grand-père porte une robe de chambre. Le pantalon et le caleçon couvrent les jambes et le ventre. Les enfants et les cyclistes ont un pantalon court (une culotte). En hiver on porte par-dessus tous ces vêtements un pardessus (un paletot) ou un manteau.

Les dames portent en particulier un corset, une robe, un jupon. Les jeunes filles portent un tablier. Au cou elles portent un fichu ou un boa. Sur les épaules elles portent une pèlerine, un manteau.

En été nous portons des vêtements légers : ce sont les vêtements d'été. En hiver nous portons des vêtements chauds : ce sont les vêtements d'hiver. Les vêtements sont faits en laine (en drap), en coton (en toile), en soie. Les vêtements peuvent être lourds ou légers, propres ou sales, déchirés, étroits (justes) ou larges (amples). Ils peuvent avoir plusieurs couleurs. Le tailleur confectionne les habits d'homme. La couturière confectionne les habits de dame. On raccommode, on répare les habits déchirés. La blanchisseuse lave le linge.

EXERCICE I. *Recomposition des phrases.* — Chemise de flanelle. — Chemise. — Gilet, jaquette; redingote. — Blouse. — Robe de chambre. — Pantalonn, caleçon; pantalon court; bretelles, ceinture. — Pardessus, manteau. — Corset, robe, jupon. — Tablier. — Fichu, boa. — Pèlerine, manteau. — Vêtements légers. — Vêtements chauds. — Matières dont sont faits les vêtements. Qualités des vêtements. — Tailleur; couturière. — Raccodage. — Blanchissage.

EXERCICE II. Les effets que je porte (description).

EXERCICE III. Montre-moi le collet, les manches, le dos, le pan, les poches, les boutons, les boutonnières de ta jaquette. Qui porte le burnous? en quoi est-il? Quand est-ce qu'on porte la pelisse? l'imperméable? le châle? Qui porte l'aube, la chasuble? Où as-tu vu des épaulettes?

LEÇON LXXX.

Je mets mon pantalon

Ce vêtement se trouve sur une chaise. J'allonge le bras vers lui. Je prends ce vêtement. Je lève ce vêtement. J'ouvre ce vêtement. Je passe ce vêtement. J'agrafe la ceinture. Cela fait, je mets mes bretelles, c'est-à-dire: je les prends, je les boutonne par derrière, je les croise sur mon dos, je tire légèrement sur elles, je les passe sur mes épaules, je les applique sur ma poitrine, et je les boutonne par devant. Enfin, je lâche mes bretelles.

EXERCICE I. Conjugaison des verbes contenus dans la leçon.

EXERCICE II. Description de mon pantalon.

LEÇON LXXXI.

Je mets mon gilet

Mon gilet est pendu au portemanteau. Je décroche mon gilet. Je passe le bras droit par l'ouverture droite. Je passe le bras gauche par l'ouverture gauche. Je rapproche les deux côtés de mon gilet. Je joins les deux côtés. Je boutonne mon gilet: je prends le premier bouton, je passe le bouton dans la boutonnière, je lâche le bouton. Je boutonne le second comme le

premier. Je boutonne le troisième. Je boutonne le gilet du haut en bas. Le gilet couvre toutes les parties de mon buste : il couvre mes épaules, il couvre mes hanches, il couvre ma poitrine, il couvre mon côté droit, il couvre mon côté gauche.

EXERCICE I. Conjugaison des verbes contenus dans la leçon.

EXERCICE II. Description de mon gilet.

LEÇON LXXXII.

La parure (les bijoux). — Les accessoires

Les dames parent leurs oreilles de boucles d'oreilles, elles ornent leur cou avec le collier et leurs bras avec des bracelets. Les dames et les messieurs portent aux doigts des bagues. Dans la poche (dans le gousset) nous avons une montre, qui est attachée à une chaîne. — Les bijoux sont en or, en argent, en perle, en diamant, en pierres précieuses. — L'orfèvre et le bijoutier fabriquent les bijoux.

Lorsqu'il pleut, nous prenons un parapluie. Lorsque le soleil brille, nous prenons un parasol (une ombrelle). Lorsque je vais à la promenade, je prends une canne. Dans la poche j'ai un mouchoir et un portemonnaie.

EXERCICE I. *Recomposition des phrases:* Boucles d'oreilles collier, bracelet. —, Bague. — Montre, chaîne

— Matières dont sont faits les bijoux. — Orfèvre, bijoutier. — Parapluie. — Parasol. — Canne. — Mouchoir, portemonnaie.

EXERCICE II. Description de mon mouchoir.

EXERCICE III. As-tu une montre? quelle heure est-il? En quoi sont tes boucles d'oreilles? As-tu un mouchoir? qu'est-ce que tu en fais? As-tu un portemonnaie? quelle en est la couleur? de quoi est-il fait? y a-t-il de l'argent dedans? combien?

LEÇON LXXXIII.

Dans un magasin de confectons

A = L'acheteur (le client)

B = Le commis

- A: Bonjour.
- B: Bonjour, Monsieur. Qu'y a-t-il à votre service?
- A: Avez-vous des vêtements tout faits?
- B: Certainement. Désirez-vous un habillement complet?
- A: Non, seulement un pardessus.
- B: Un pardessus d'été ou d'hiver?
- A: Quelque chose de genre intermédiaire; ni trop léger, ni trop lourd; ni trop foncé, ni trop clair.
- B: Bien, Monsieur. Je vais vous en chercher quelques-uns.
- A: C'est un peu étroit aux épaules.
- B: Bien. En voici un autre; ceci est plus large.
- A: Oui, mais c'est trop large.

- B: Essayez celui-ci, s'il vous plaît.
 A: Est-ce que cela me va bien ?
 B: Comme si c'était sur mesure !
 A: Combien ?
 B: 62 fr. 50. Nous ne marchandons point.
 A: Bon, je prends.
 B: Passez à la caisse, s. v. p.

LEÇON LXXXIV.

Les aliments

Je mange quatre fois par jour : le matin, je déjeune ; à midi, je déjeune (je dîne) ; vers le soir, je goûte ; le soir je dîne (je soupe). Avant de manger, j'ai faim ; après que j'ai mangé, je n'ai plus faim ; je suis rassasié.

Nous mangeons la viande des animaux : nous mangeons du mouton, du bœuf, du veau, de la volaille, du poisson. Les poules nous donnent des œufs. La vache nous donne du lait, avec lequel on fabrique du fromage, du beurre. — Nous achetons la viande chez le boucher. — Le cuisinier, la cuisinière ou la mère préparent (confectionnent) les mets dans la cuisine.

EXERCICE. Où est-ce qu'on se met pour manger ? Avec quoi mange-t-on le potage ? la viande ? Avec quoi coupe-t-on la viande ? Avec quoi s'essuie-t-on la bouche ? Dans quoi sert-on la viande ? (plat). le potage ? (souponnière). Combien de fois manges-tu par jour ? A quelle heure as-tu déjeuné ? à quelle heure dîneras-

tu ? As-tu faim ? Quelle viande as-tu déjà mangée ? Où est-ce qu'on achète la viande ? Où y a-t-il un boucher ? Chez quel boucher papa achètent-ils la viande ? Est-ce maman qui prépare les mets ? — Un kilo de viande coûte 6 piastres ; combien de medjidiés faut-il payer pour 10 kilos ?

LEÇON LXXXV.

Je mange une côtelette

La servante (maman) apporte des côtelettes. Je me sers une côtelette. Je me sers une tranche de pain. Je pique ma fourchette dans la côtelette. Je prends mon couteau. Je coupe une bouchée de viande. Je la porte à ma bouche. Je l'introduis dans ma bouche. J'y joins une bouchée de pain. Je mange cette bouchée. J'avale cette bouchée. Je coupe une seconde bouchée et je la mange comme la première. — J'éprouve le besoin de boire. Je prends la carafe. Je me verse de l'eau. Je porte le verre à mes lèvres. Je bois. Je me désaltère.

EXERCICE. Conjugaison des verbes contenus dans la leçon.

LEÇON LXXXVI.

Les aliments

C'est du pain. On fait le pain avec de la farine. Avec la farine on fait encore des gâteaux, du macaroni, du vermicelle et des pâtisseries. Nous mangeons

beaucoup de légumes verts et de légumes secs, tels que: des choux, de navets, des radis, des poireaux, des oignons, des choux-fleurs, des artichauts, des épinards, des pommes de terre, des tomates, des aubergines, des haricots, des fèves, des petits pois, de la salade, de la laitue, du céleri, de la betterave, des courges.—Il y a des légumes que nous mangeons cuits, il y en a d'autres que nous mangeons crus.— Nous achetons le pain chez le boulanger, et les légumes, chez le marchand de légumes.

EXERCICE. Quels légumes mangeons-nous au printemps? en été? en automne? en hiver? Quels légumes mangeons-nous cuits? Quels légumes mangeons-nous crus? Qu'est-ce que nous achetons chez l'épicier? chez le boucher? chez le pâtissier? Aimes-tu le sel? le poivre? la moutarde? le salep? Où est-ce qu'on met l'huile et le vinaigre? As-tu mangé des huîtres? Aimes-tu les œufs à la coque? les œufs sur le plat? D'où nous vient le caviar? le caviar est-il cher? Quelles compotes as-tu déjà mangées? Nomme-moi un mets indigeste (lourd). — Une ocque de tomates coûte 10 paras. J'achète 30 ocques de tomates. Qu'est-ce que je dois au marchand de légumes?

LEÇON LXXXVII.

Je prends le café au lait

Je saisis la cafetière. Je verse du café dans ma tasse. Je prends le pot au lait. Je verse du lait sur

mon café. Le lait se mélange avec le café et blanchit le café.

Je coupe une tranche de pain. Je prends du beurre avec le couteau. Je l'étends sur le pain et je fais une tartine. Je trempe la tartine dans la tasse. Je mords dans ma tartine. Je mange ma tartine. Je bois mon café. Je vide ma tasse. Je m'essuie la bouche à (avec) ma serviette.

EXERCICE. Conjugaison des verbes contenus dans la leçon.

LEÇON LXXXVIII.

Les aliments

Nous mangeons aussi des fruits: des abricots, des amandes, des cerises, des châtaignes, des coings, des dattes, des figues, des fraises, des griottes, des grenades, des mandarines, des mûres, des raisins, des prunes, des poires, des pommes, des pêches, des oranges, des noix, des noisettes, des nêfles, des jujubes, des caroubes.— Nous achetons les fruits chez le fruitier.— Nous pelons les fruits avec le couteau.— Avec les fruits on fait des compotes.

EXERCICE. Quels fruits mangeons-nous au printemps? en été? en automne? en hiver? As-tu mangé (aujourd'hui, hier) du fruit? quel fruit? Comment est la saveur du citron? du coing? de la grenade? de la

griotte? du raisin? Je t'offre un fruit: qu'est-ce que tu fais? Une orange coûte 15 paras; j'achète une douzaine d'oranges: qu'est-ce que je dois au fruitier? — Qu'est-ce que tu bois quand tu as soif? dans quoi bois-tu?

LEÇON LXXXIX.

Partageons

Marc et Joseph, deux cousins germains, sont à table. On est au dessert. "Marc, dit Joseph, est-ce que ta poire est bonne? La mienne est excellente; tiens, partageons."

Et il lui donna gentiment la plus grosse moitié de sa poire. Joseph était un bon cœur.

Quelques jours après, à l'école, Marc mangeait un beau morceau de chocolat. Joseph grignotait son pain sec. "Pourquoi donc, lui dit Marc, ne manges-tu pas ta tablette de chocolat? — Je ne l'ai pas retrouvée dans mon panier; je crois que je l'ai perdue en route. — Tant pis pour toi, mon cher, tu es un maladroit."

Marc était un égoïste.

EXERCICE : Raconter l'historiette.

LEÇON XC.

Dans un restaurant

- A: Garçon, donnez-moi la carte!
B: La voici, monsieur.
A: N'avez-vous point de potage?
B: Si, monsieur, nous avons du consommé et du potage aux pâtes d'Italie.
A: Donnez-moi un plat de rosbif, bien cuit.
B: Oui, monsieur; quels légumes prenez-vous?
A: Des choux-fleurs, ou des petits pois.
B: Garçon!
B: Tout de suite! Que désirez-vous, monsieur?
A: Quelles compotes avez-vous?
B: Nous avons de la compote de pommes.
A: Garçon, l'addition!
B: Voici, Monsieur, 9 piastres 50
A: (*donne deux quarts de médjidié*). Le reste est pour vous.
B: Merci, Monsieur!
-

LEÇON XCI.

LE PRINTEMPS

I.

Vocabulaire

Choses. — Que voyez-vous à droite de cette image? (la maison du paysan, le clocher avec le cadran, un rucher et des ruches, une palissade, les nids, la cheminée, le pot de fleurs). — à gauche? (un moulin, la roue, la passerelle, une herse.)

Végétaux. — Montrez-moi les différents arbres. (un saule, un cerisier, des sapins.)

Animaux. — Quels animaux voyez-vous? (une cigogne, une hirondelle, un coq, des poules, des canards, des canetons, deux chevaux, un chien, un agneau.)

Personnes. — Combien de personnes pouvez-vous compter? (la jeune fille sur la passerelle, le valet dans le champ, 4 enfants qui dansent, une paysanne qui bêche, une petite fille devant le jardin, la grand'mère sur le seuil de la porte, l'enfant sur les genoux de la grand'mère, le servante devant l'âtre.)

Couleurs. — De quelle couleur est le ciel? (bleu); la neige? (blanche); l'écorce du saule? (grise); les feuilles des arbres? (vertes); le bec de la cigogne? (rouge); les ailes de l'hirondelle? (noires).

Formes. — De quelle forme est le bec de l'oiseau? (pointu); le cou de la cigogne? (long); le cou de l'hi-

Le Printemps

DEUKMEDJIAN

rondelle ? (court); la passerelle ? (étroite); le cadran ? (rond); les dents de la herse ? (pointues).

Qualités. — Comment est l'air du printemps ? (doux); la vitre ? (transparente); l'eau de la rivière ? (limpide); le chien ? (fidèle); l'abeille ? (industrielle).

Sons. — Le feu pétille, le moulin fait tic-tac, les abeilles bourdonnent, les oiseaux gazouillent, le coq chante, la poule glousse, l'agneau bêle, la grand'mère chante une berceuse, le valet siffle un air.

II.

Description

Que représente cette image ? Qu'est-ce qui fait tourner la roue du moulin ? Quel arbre voyez-vous sur le bord de la rivière ? Où voyez-vous une jeune fille ? Où est son chapeau de paille ? Qu'est-ce qui coule sous le petit pont ? Qu'est-ce que le valet de ferme herse ? Combien de chevaux sont attelés à la herse ? De quel côté se trouve la maison du paysan ? Où est le nid des cigognes ? celui des hirondelles ? Qu'est-ce que la servante prépare dans la cuisine ? Sur quoi est assise la bonne vieille grand'mère ? que tient-elle sur ses genoux ? Quel animal l'enfant caresse-t-il ? De quel côté de la maison y a-t-il un jardin ? Combien de personnes voyez-vous dans ce jardin ? Que fait la paysanne ? le vieillard ? le jeune garçon ? Sur quoi est posé un pot de fleurs ? Que font les abeilles dans leurs ruches ? Que fait cette jeune fille agenouillée ? Au-dessus de quoi s'élève le clocher ?

LEÇON XCII.

L'ÉTÉ

I.

Vocabulaire

Choses. — Nommez quelques-uns des objets que vous voyez dans cette image (la faux, la faucille, les ailes du moulin, le grand char de blé, le filet pour prendre les papillons, etc.)

Végétaux. — Nommez quelques-uns des végétaux qu'on voit dans cette image. (le blé, les roseaux, le chêne, etc.)

Personnes. — Combien de personnes pouvez-vous compter ? (la moissonneuse qui lie les gerbes, les deux faucheurs qui fauchent le blé, l'enfant qui poursuit un papillon, le promeneur qui essuie la sueur de son front, le moissonneur qui aiguisé le tranchant de sa faux, l'enfant qui nage, l'enfant qui se rhabille et met ses bottes, etc.)

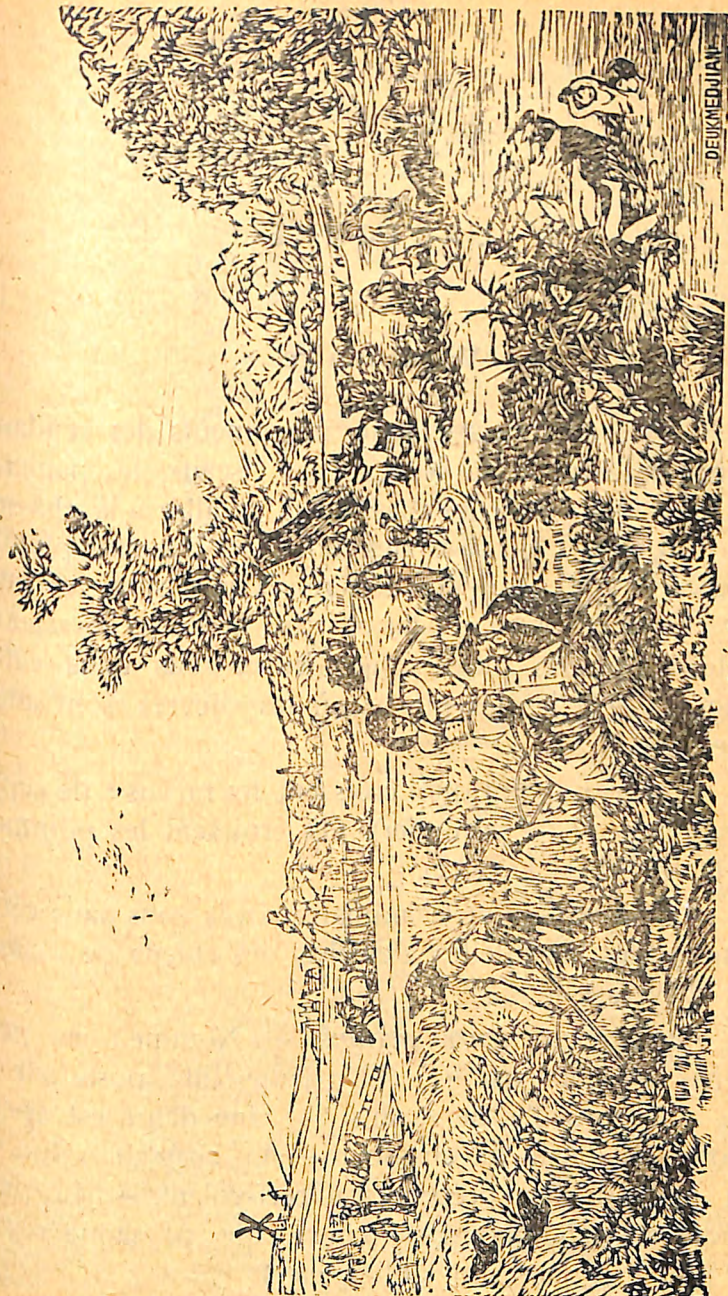
Sons. — La vache beugle, le cheval hennit, les roues du char crient, le tonnerre gronde, le chien aboie, l'oiseau gazouille.

Adjectifs. — Le blé est . . . (mûr), l'eau est . . . (rafraîchissante), la forêt est . . . (ombreuse), la lame de la faux est . . . (tranchante), le chien est . . . (vigilant), le tronc du chêne est . . . (rugueux), les liens des gerbes sont . . . (flexibles), le chemin est . . . (sinueux).

II.

Description

Que voyez-vous à gauche de l'image ? Que fait-on dans ce champ de blé ? Que voyez-vous à droite ? Que font les enfants dans la rivière ? Où paissent les bestiaux ? Que voyez-vous au fond de l'image ? Que font les faucheurs ? Avec quoi ces paysannes lient-elles les gerbes ? (avec un lien de paille). Sur quoi charge-t-on les gerbes de blé ? Que voyez-vous au fond de l'image ? sur la hauteur ? Le chemin est-il droit ? Où conduit-on ce char de blé ? Qui se promène avec son fils ? Que fait l'enfant ? Pourquoi le père essuie-t-il la sueur de son front ? Que font les bestiaux ? Qui garde ce troupeau ? Que font ces deux enfants dans la rivière ? Et celui-là, qui est assis dans une touffe de roseaux, que fait-il ? (Il trempe ses pieds dans l'eau et s'amuse à faire de l'écume.) Et cet autre assis sur le gazon ? Qu'est-ce qui gronde ? quand (pendant l'orage) ? qu'est-ce qui brille alors ? (l'éclair). où ?

L'Été

LEÇON CXIII.

L'AUTOMNE

I.

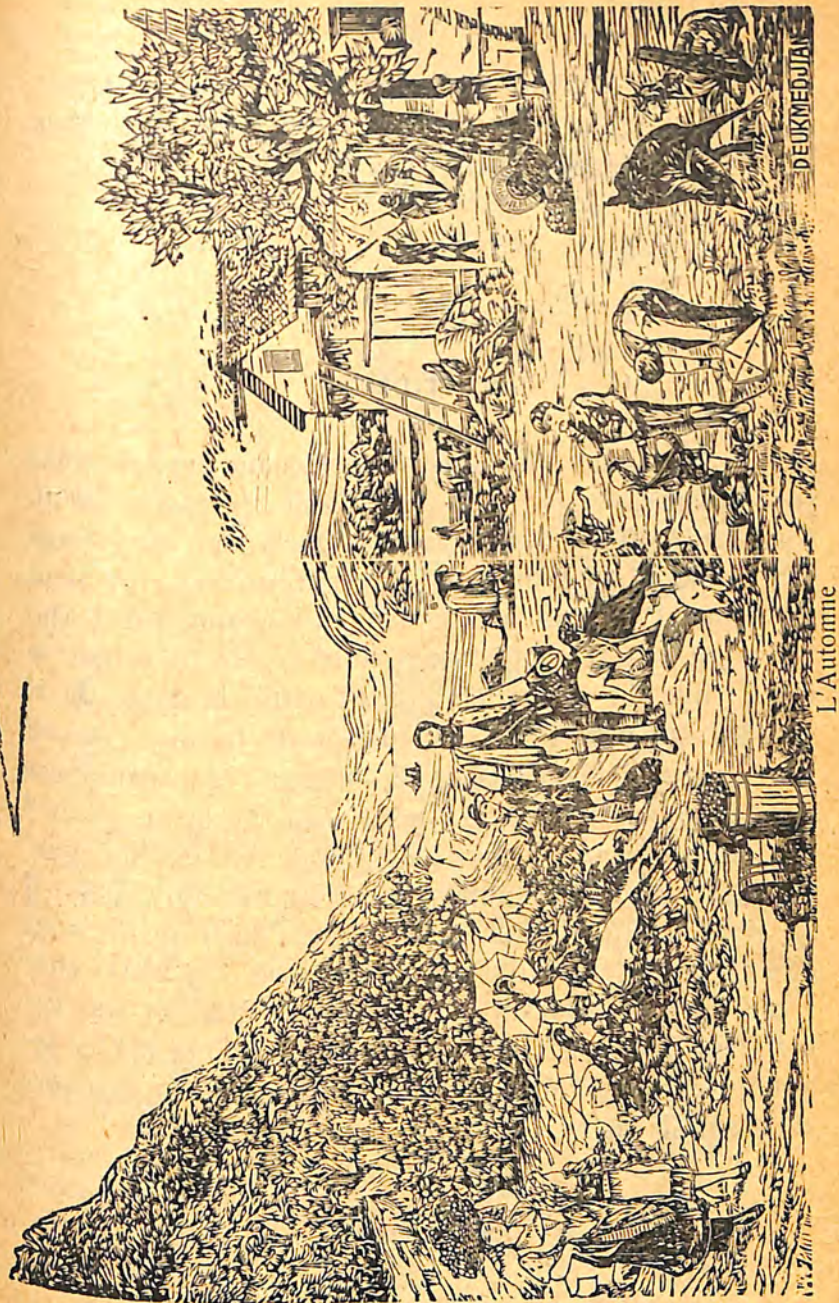
Vocabulaire

Choses. — Quels sont les instruments des vendeurs ? (la serpette, le couteau, les ciseaux, les paniers, la cuve.) Que faut-il au chasseur pour aller à la chasse ? (un fusil, de la poudre, des balles ou du petit plomb [une cartouche], une carnassière). Quels sont les instruments du laboureur ? (la charrue, la herse, le râteau, le fléau). Quels autres objets voyez-vous dans cette image ? (l'échelle, les piquet où les chèvres sont attachées, etc.)

Végétaux. — Sur quoi croissent les raisins ? (le cep). Les pommes ? (le pommier). Où croissent les pommes de terre ? (dans la terre).

Animaux. — Quels animaux voyez-vous dans cette image ? (des hirondelles, des oies, des chiens de chasse, des chèvres.)

Personnes et leurs actions. — Nommez les personnes et leurs actions. (Une jeune fille porte sur la tête une corbeille de raisins. — Une dame est assise et offre du raisin au chasseur. — Le chasseur salue. — Un petit paysan prépare son cerf-volant. — Le petit citadin a un tambour. — Une petite paysanne reçoit les pommes dans son tablier, etc.)

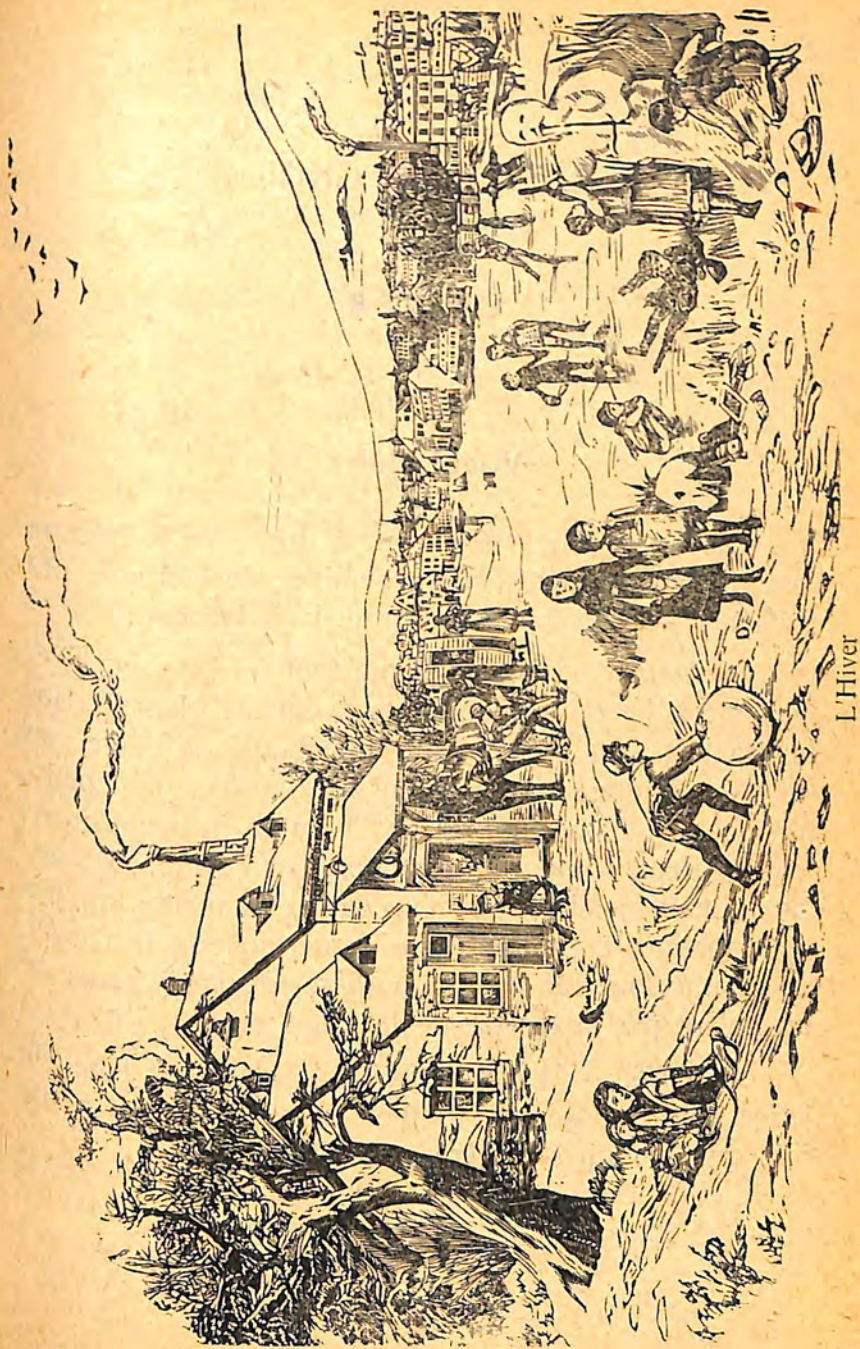
L'Automne

Sons. — J'entends les joyeuses chansons des vignerons, le mugissement des bœufs qui tirent la charrue, les aboiements des chiens de chasse, etc.)

II.

Description

En automne l'air est-il aussi chaud et les jours sont-ils aussi longs qu'en été ? Où se réunissent les hirondelles ? où vont-elles partir ? Quels sont les oiseaux qui forment un triangle ? Qu'est-ce qu'on a fini dans la vigne ? Pourquoi les vendangeurs chantent-ils ? Qui arrive en faisant claquer sont fouet ? Que porte sur sa tête la fille du vigneron ? Où est assise la dame de la ville ? à qui offre-t-elle une grappe de raisins ? Où est son fils aîné ? D'où revient le chasseur ? quels animaux sont effarouchés par les chiens ? Qui porte le gibier ? Ce jeune paysan est-il chaussé ? Que fait ce jeune garçon perché sur une branche du pommier ? où jette-t-il les pommes qu'il a cueillies ? Quels instruments sont dans la grange ? A quoi sont attachées les deux chèvres ? Que prépare un jeune paysan ? que fait son camarade ? quel jouet a le jeune citadin ? Que fait ce laboureur ? quels animaux tirent sa charrue ? Que voyez-vous sur le lac et autour du lac ?

L'Hiver

LEÇON CXIV.

L'HIVER

I.

Vocabulaire

Choses. — Que voyez-vous à droite ? Un homme (bonhomme) de neige, une cheminée de fabrique, des maisons). — à gauche ? (la forge, la diligence).

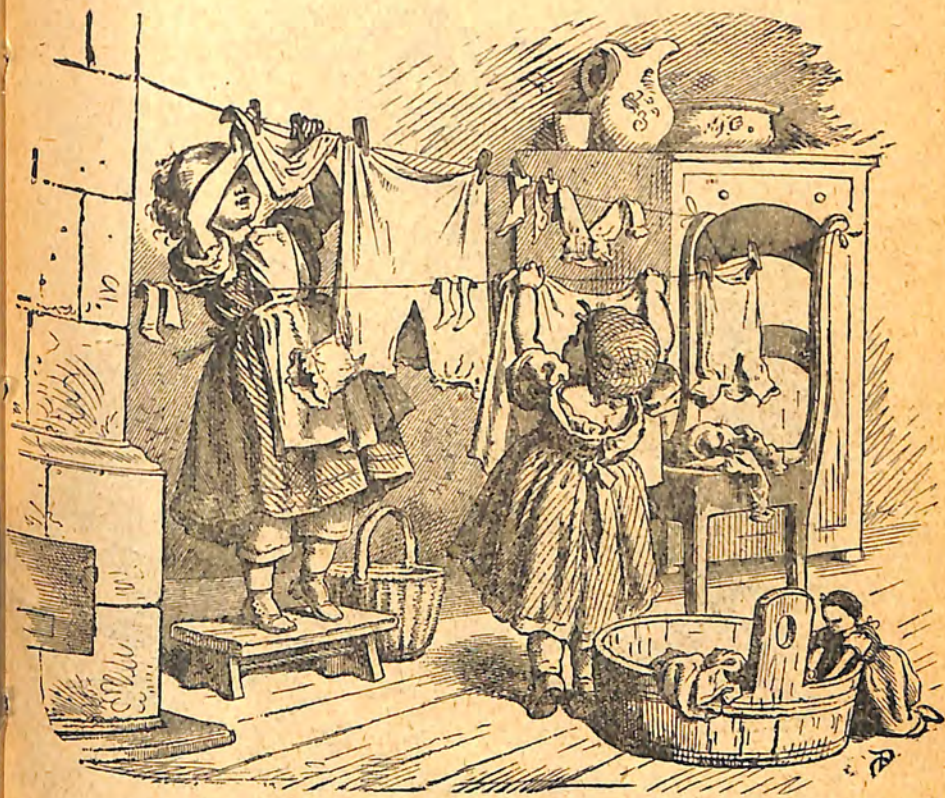
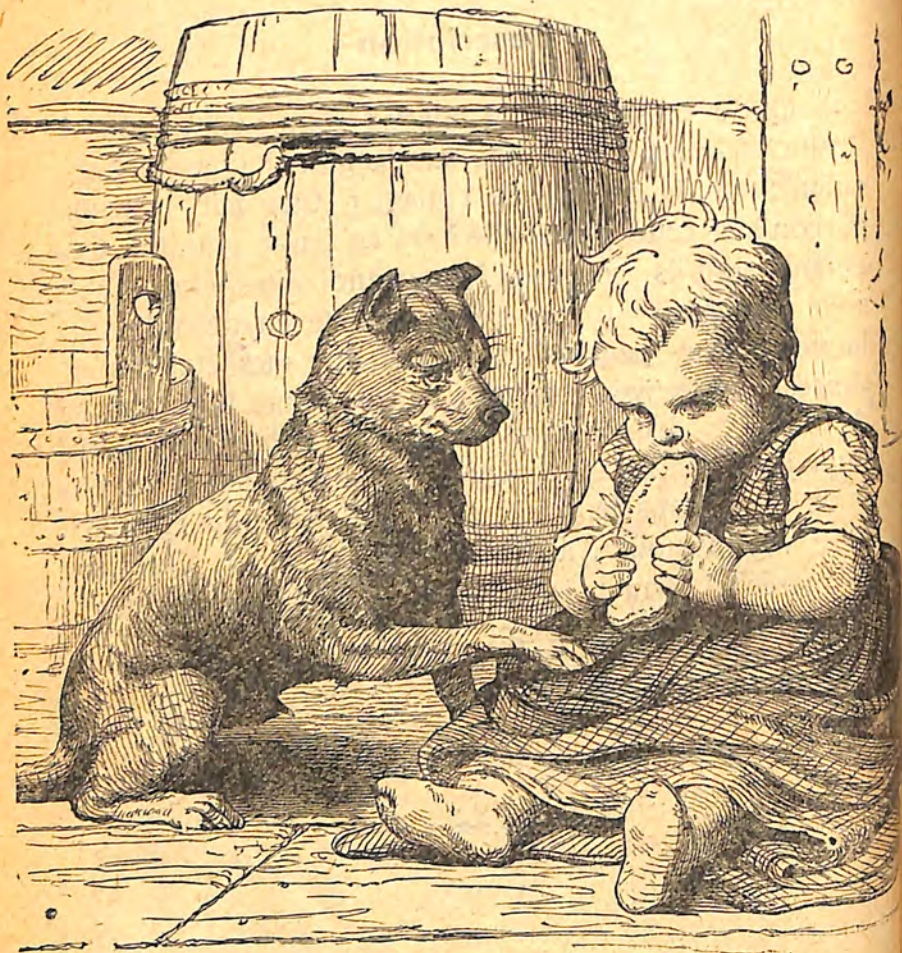
Personnes. — Dites ce que font les personnes représentées sur cette image. (Deux enfants glissent dans un traîneau, un garçon roule une boule de neige, un frère et une sœur reviennent de la ville, une petite fille met un bâton au bras de l'homme de neige qu'un jeune garçon agenouillé termine ; sur l'étang, des enfants, deux messieurs et deux dames patinent ; un des petits patineurs est tombé ; le forgeron ferre le cheval ; une dame regarde par la portière de la diligence et un enfant par la fenêtre de la forge, etc.)

Adjectifs. — L'air est froid, la glace est lisse, le jeune patineur qui est tombé est maladroit, la petite fille qui conduit son frère est prévenante, etc.

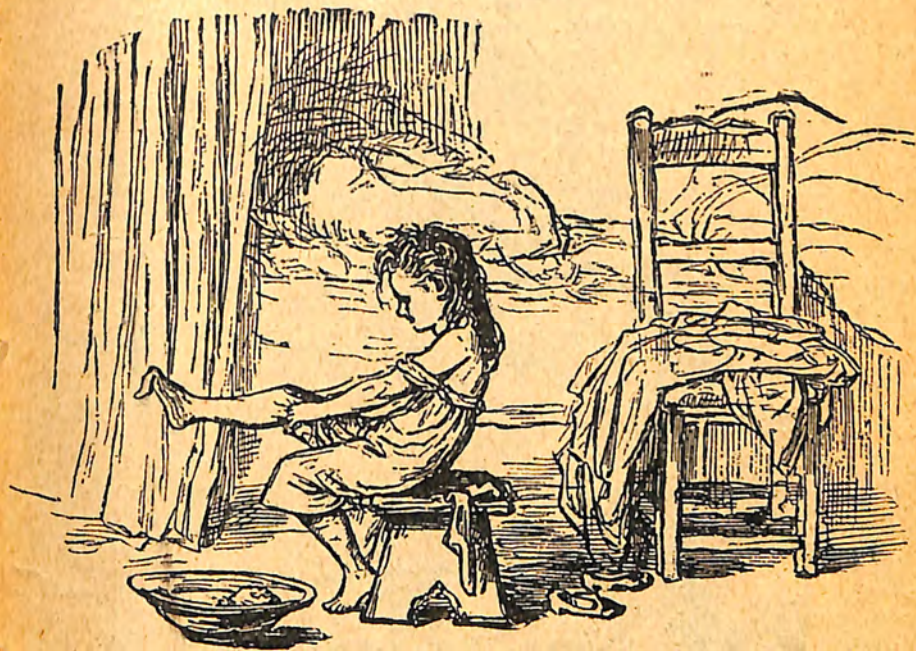
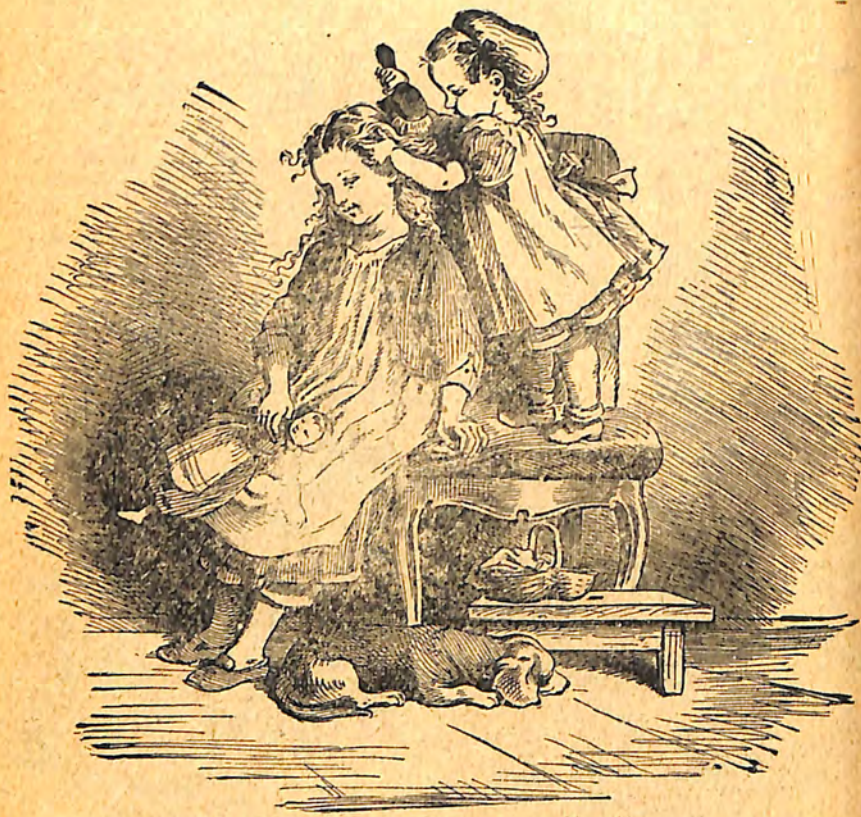
II.

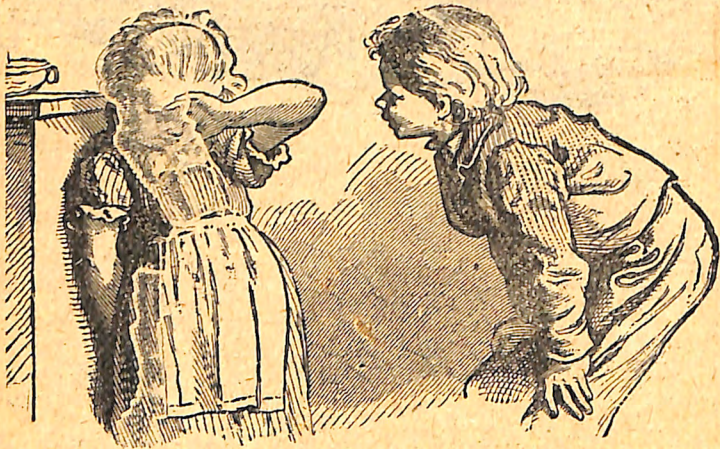
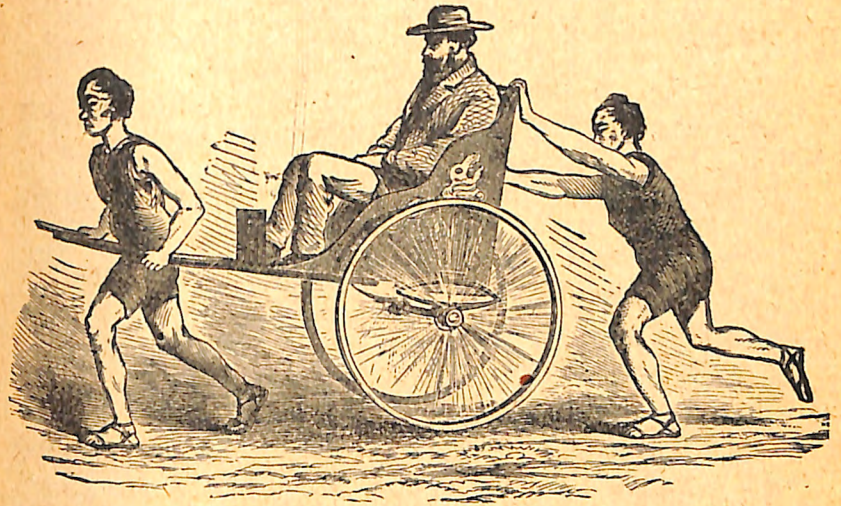
Description

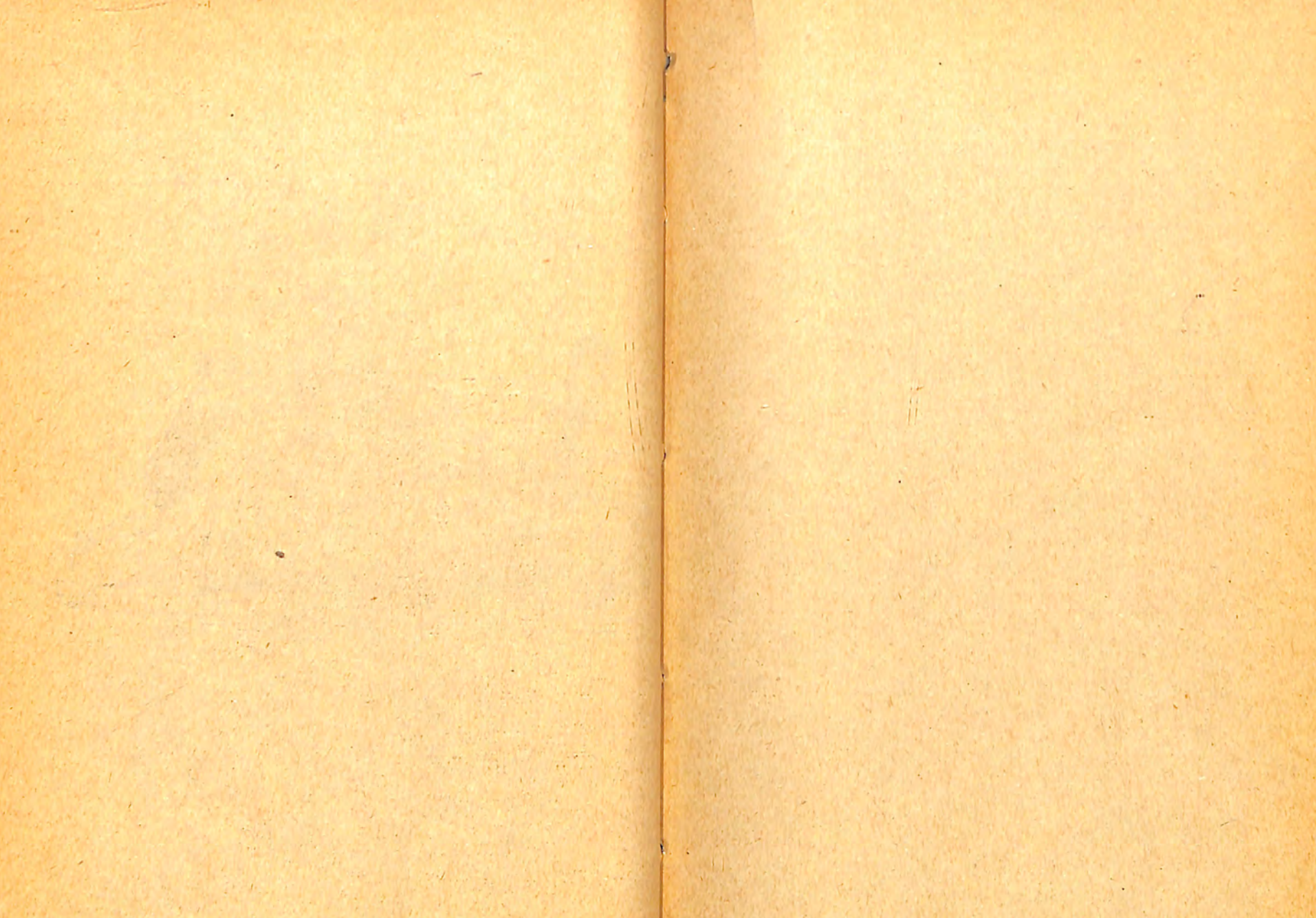
Que représente cette image ? Que voyez-vous à droite ? N'y a-t-il personne sur la glace ? Que font ces enfants sur le devant de l'image ? Que fait le jeune garçon ? et cette petite fille ? et ce jeune gamin ? Ces enfants sont-ils soigneux ? pourquoi dites-vous qu'ils sont négligents ? (parce qu'ils ont jeté en désordre sur la neige leurs paquets de livres, leurs sacs et leurs ardoises). Ne voyez-vous pas deux enfants bien sages ? A quoi les deux enfants ne prennent-ils point part ? (aux jeux des enfants). Que descendent les deux enfants assis dans leur traîneau ? (la pente du chemin). Que voyons-nous d'arrêté devant la forge ? Que font le maréchal ferrant, la servante et les autres personnes ? Où passe la route (devant la forge) ?

Ծախօր. — Այս պատկերները պիտի ծառայեն լեզուի վարժութեանց՝

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ՈՒՍՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԿԱՍԵՐՈՂՅՆ ԳԱՍԱԳՐԵՐՈՒՆ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Méthode directe ի վրայ հիմնուած

- ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ, Ա. ՏԱՐԻ Զուտ բերանացի վարժուածիւնք
- ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ, Բ. ՏԱՐԻ Դիւրին եղանակ ֆրանս. ընթերցանութեան եւ զրուցատուն. Թեան. Ա. Գիրք. Գին՝ 3¹/₂ զրշ.
- ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ, Ա. ՏԱՐԻ Նոր դասագիրք ֆրանս. լեզուի Բ. Գիրք. Գին՝ 5 զրշ.
- ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԴԱՍԸՆԹԱՅՔ, Բ. ՏԱՐԻ Նոր դասագիրք ֆրանս. լեզուի Գ. Գիրք. Գին՝ 6 զրշ.

Յիշեալ դասագրքերուն իր օժանդակ կը ծառայեն՝

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍ. ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ, Ա. ՏԱՐԻ, իր օժանդակ՝ Վեթոսին Բ. Գիրքին. Գին՝ 5 զրշ. (Մասնաւոր ռապէս կը յարմարի ինքնընթաց ուսանողաց):

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ ՖՐԱՆՍ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ, Բ. ՏԱՐԻ, իր օժանդակ՝ Վեթոսին Գ. Գիրքին. Գին՝ 6 զրշ. (Մասնաւոր ռապէս կը յարմարի ինքնընթաց ուսանողաց):

ԳԻՆ 3 ¹/₂ ՂՐՇ.

1122-1126

2013

« Ազգային գրադարան

NL0059195

« Ազգային գրադարան

NL0059194

« Ազգային գրադարան

NL0059193

« Ազգային գրադարան

NL0059192

« Ազգային գրադարան

NL0059191

